

**2025-2026 OQIW JILINDA ULÍWMA
BILIMLENDIRIW MEKTEPLERINIŇ**

11-KLASS

OQÍWSHÍLARÍ USHÍN

GEOGRAFIYA

**PÁNINEN JUWMAQLAW ATTESTACIYASIN
ÓTKERIW BOYINSHA METODIKALIQ
USINISLAR HÁM MATERIALLAR.**

**TAŇLAW
PÁNLER**

**2025-2026 OQIW JILINDA ULÍWMA BILIMLENDIRIW
MEKTEPLERINIŃ 11-KLASS OQIWSHILARI USHIN TAŃLAW
PÁNLERI BLOGINDAĞI GEOGRAFIYA PÁNINEN JUWMAQLAWSHI
QADAĞALAWDA PAYDALANILATUĞIN TEST TAPSIRMALARINIŃ
SPECIFIKACIYASI**

Bul spesifikaciyası ulıwma bilim beriw mektepleriniń 11-klass oqıwshılarınıń geografiya páninen bilim, kónlikpe hám kompetenciyanın bahalawda paydalanılatuğın test tapsırmalarınń mazmunı, kólemi, túri, forması, bahalaw kriteriyası hám ótkeriliw tártibine qoyılatuğın talaplardı sáwlelendiredi.

I. Ulıwma principler

Bahalaw maqseti - 11-klass oqıwshılarınıń geografiya páninen bilim, kónlikpe hám kompetenciyanın ámeldegi baǵdarlamalarda belgilengen oqıw maqsetleri tiykarında kompleksli bahalaw. Usı bahalaw nátiyjeleri tiykarında 11-klasslar ushın juwmaqlawshı mámleketlik attestaciyada qabıl etiletuğın qararlar tiykarlangan (valid) bolıwın támiyinlew maqsetinde bahalawda validlik, isenimlilik, ádillik hám ashıq-aydınlıq principlerine ámel etiliwi támiyinlenedi.

II. Normativlik tiykarlar

1. Ózbekstan Respublikası xalıq bilimlendiriw ministriniń 2008-jıl 4-marttaǵı 56-sanlı buyırığı menen tastıyıqlanǵan Ulıwma orta bilim alıwshılardıń juwmaqlawshı mámleketlik attestaciyası haqqındaǵı nızam

2. Geografiya pánlerinden 7-10-klasslar ushın ámeldegi oqıw reje

3. Ózbekstan Respublikası Mektepke shekemgi hám mektep bilimlendiriw ministriniń 2026-jıl “2025-2026-oqıw jılında ulıwma orta bilim beriw mákemelerinde oqıwshılardıń juwmaqlawshı mámleketlik attestaciyasınıń shólkemlestiriw hám ótkeriw haqqında”ǵı 10-sanlı buyırığı

III. Bahalaw qamtıwı hám ajratılǵan waqıt

Oqıwshıları ushın geografiya pánin biliw dárejesin anıqlaw boyınsha juwmaqlawshı mámleketlik attestaciya sınaǵında jámi 20 test tapsırması usınıladı. Juwmaqlawshı mámleketlik attestaciya sınaqları ushın **180 minut** waqıt berilgen. Test tapsırmalarınń mazmun tarawı, bahalanatuğın bilim, kónlikpe hám kompetenciyanın boyınsha bólistiriliwi tómendegi kestelerde sáwlelendirilgen:

Mazmun tarawı	Konstruktlar	Testler sanı
1. Geografiyanıń baslanǵısh kursı		
1.1. Tábiyy geografiya baslanǵısh kursı	Hár túrli tábiyy geografiyalıq atamalar yamasa olarǵa tán ózgesheliklerdi anıqlaw	1
1.2. Geografiyalıq qabıq hám geografiyalıq kartalar	Geografiyalıq kartalar, geografiyalıq qabıq quramlıq bólimleri hám tábiyat komponentleriniń ózine tán ózgesheliklerin, uqsas hám ayırmashılıq táreplerin salıstırıw, ajratıw	2
2. Materikler hám okeanlar tábiyy geografiyası		
Dúnya okeanı.	Dúnya okeanı hám onıń bólimlerine tán qásiyetlerdi biliw, olardı parıqlaw, salıstırıw	1
2.2. Materikler hám olardıń ózgeshelikleri	Materikler tábiyatınıń ózgesheliklerin parıqlaw, salıstırıw hám olar menen baylanıslı geografiyalıq processler yaki hádiyselerdi analizlew.	2
3. Orta Aziya hám Ózbekstan tábiyy geografiyası		
3.1. Orta Aziya hám Ózbekstannıń tábiyy geografiyalıq ózgeshelikleri	Orta Aziya hám Ózbekstan tábiyatınıń ózine tán ózgesheliklerine tiyisli maǵlıwmatlardı biliw, olar arasındadıń óz ara baylanıslılıq, ayırmashılıq hám nızamlılıqlardı anıqlaw, olarǵa tiyisli geografiyalıq máselelerdi esaplaw, process yaki hádiyselerdi analizlew; Ózbekstan tábiyy sharayatı hám de tábiyy geografiyalıq úlkelardıń ózgesheliklerin analiz etiw hám tiykarlaw.	3
4. Ózbekstannıń ekonomikalıq hám sociallıq geografiyası		
4.1. Ózbekstannıń geografiyalıq ornı hám hákimshilik-aymaqlıq dúzilisi hám xojalıǵı	Ózbekstannıń geografiyalıq ornı, tábiyy sharayatı hám resursları, xalqınıń quramı hám jaylasıwı, ekonomikasınıń quramı, xojalıq qánigelesiwi hám ekonomikalıq rayonlastırıwǵa baylanıslı maǵlıwmatlardı biliw, olardı salıstırıw, geografiyalıq máselelerdi esaplaw, process yamasa hádiyselerdi tallaw; Ózbekstannıń regionallıq sıpatlaması haqqında biliw, parıqlaw hám de salıstırıw, olardı talqılaw	3
5. Jáhán ekonomikalıq hám sociallıq geografiyası		

5.1. Jáhannıń sıyasıy kartası hám tábiyy resursları.	Dúnyanıń sıyasıy kartası, mámleketleriniń basqarıw forması, mámleket dúzilisi hám rawajlanıwına tiyisli maǵlıwmatlardı biliw, parıqlaw, salıstırıw, olardı talqılaw Dúnyanıń tábiyy resursları, tawsılmaytuǵın hám qayta tiklenetuǵın jáne mineral resurslar geografıyası, global ekologiyalıq mashqalalarǵa tiyisli maǵlıwmatlardı biliw, parıqlaw, salıstırıw, olardı tallaw	2
5.2. Jáhannıń regionallıq sıpatlaması	Oqıwshılıqqa berilgen mámleketlerge tiyisli maǵlıwmatlardı biliw, parıqlaw, salıstırıw, olardı analiz etiw	3
6. Geografıyalıq máseleler hám tapsırmalar		
6.1. Tábiyy geografıyaǵa tiyisli máseleler	Ulıwma geografıyalıq nızamlıqlar hám geografıya pániniń teoriyalıq materialları tiykarında (relyef, temperatura, ıǵallıq, samal, basım, quyash nurınıń túsiw múyeshi, saat poyasları, dáryanıń suw sarpı hám qıyalıǵı, suwdıń duzlılıǵı, temperaturası, suw hávizleriniń tereńligi, gorizont tárepleri, azimut hám basqalar) geografıyalıq máselelerdi sheshiw.	1
6.2. Ekonomikalıq geografıyaǵa tiyisli máseleler	Ekonomika-geografıyalıq (xalıqtıń sanı, tıǵızlıǵı, ósiwi, kemeyiwi, háreketine baylanısh, urbanizaciya dárejesi, qánigelesiw dárejesi, xojalıq quramı hám t.b.) máselelerdi esaplaw.	1
6.3. Kartografıyalıq tapsırma	Berilgen kartadan (yaki karta-sxemadan) geografıyalıq nızamlılıqlardı anıqlaw, olardı sintezlew, maǵlıwmatlardı salıstırmalı salıstırıw.	1

IV. Kognitiv kónlikpeler boyınsha bólistiriliwi

Kognitiv dáreje	Túsindirme	Testler sanı (ta)
Biliw (B)	Biliw dárejesindegi, yagniy reproductiv tapsırmalar, oqıwshıdan oqıw materialın qayta islemey yadta saqlaw hám tanıs jaǵdaylarda qollanıwdı talap etedi. Bul túrdegi tapsırmalar tómendegilerdi bahalaydı: nızamlıqlar, qásiyetler, túsinikler, atamalardıń mánisi hám olardı yadta saqlaw.	5
Qollanıw (Q)	Qollanıw dárejesindegi, yaǵnıy produktiv tapsırmalar, oqıwshıdan úyrenilgen nızam hám nızamlılıqlardı berilgen jaǵdayǵa sáykes túrde tańlaw, analizlew, salıstırıw, salıstırıw, bir neshe nızam hám nızamlılıqlardı bir waqıtta qollanıw hám	13

	ulıwmalastırıw, sonday-aq juwmaq shıgarıwdı talap etedi.	
Pikirlew (P)	Pikirlew dárejesindegi, yaǵnıy intellektual tapsırmalar, oqıwshıdan ózlestirilgen bilim hám kónlikpelerdi biytanıw jaǵdaylarda qollanıw, analizlew, sintezlew, salıstırmalı nızam hám nızamlılıqlardan paydalanıp ulıwmalastırıw hám juwmaq shıgarıw talap etiledi.	2

V. Tapsırma túrleri boyınsha bólistiriliwi.

Tapsırma túri	Túsiniq	Tapsırma sanı
Qısqa juwaplı ashıq test (O1)	sorawǵa qısqa gáp penen juwap beriwdi talap etetuǵın jazba tapsırmalar.	5
Sáykeslestiriwshi ashıq testi (O2)	soraw mazmunına sáykes juwaplardı sáykeslestiriwdi talap etiwshi jazba tapsırmalar.	10
Kóp tańlawlı jabıq test (Y1)	soraw mazmunına sáykes bolǵan juwap variantları ishinen durısların tabıwdı talap etetuǵın jabıq test tapsırmaları.	2
Keńeytirilgen juwaplı ashıq test (O3)	sorawǵa tolıq juwap jazıwdı talap etetuǵın jazba tapsırmalar.	3

VI. Bahalaw kriteriyası hám baldı bahaǵa aylandırıw tártibi

Oqıwshılardıń jazba jumısları juwmaqlawshı mámleketlik attestaciya sınaqlarında maksimal 100 ball menen bahalanadı. Tapsırmalar ushın belgilengen ballar olardıń qıyınshılıq dárejesin, orınlawda talap etiletuǵın bilim, kónlikpe hám logikalıq pikirlew kólemin esapqa alǵan halda belgilengen. Tapsırmalar mazmunı hám qıyınshılıq dárejesine qarap túrli ball menen bahalanadı. Hár bir tapsırmanıń bahalaw ólshemi bahalaw formatında berilgen. Tórende baldı bahaǵa aylandırıw kestesini keltirilgen:

Ballardı bahaǵa aylandırıw kestesini

Ball (%)	baha	Túsindirme
0 – 29	“2”	"qanaatlandırarsız"
30 – 65	“3”	"qanaatlandırarlı"
66 – 85	“4”	"jaqsı"
86 – 100	“5”	“úlgili”

VII. Bahalaw forması

Oqıwshınıń bilim, kónlikpe hám kompetenciyların bahalaw basqışı, bahalanatuǵın mazmun tarawı, tapsırma túri, kognitiv process hám bahalaw kriteriyaları tómendegi kestede berilgen:

Tapsırma tártip sanı	Mazmun tarawı	Tapsırma túri	Kognitiv dárejesi	Bahalaw kriteriyası		
1-basqısh						
1.	Tábiyy geografiya baslanǵısh kursı	O1	B	2 ball		
2.	Geografiyalıq qabıq hám geografiyalıq kartalar	O2	Q	2 ball		
3.		O1	B	5 ball		
4.	Materikler hám okeanlar tábiyy geografiyası	Y1	Q	4 ball		
5.				4 ball		
6.				O2	4 ball	
7.	Orta Aziya hám Ózbekstan tábiyy geografiyası	O1	B	5 ball		
8.		O2	Q	5 ball		
9.				2 ball		
10.	Ózbekstannıń ekonomikalıq hám sociallıq geografiyası	O1	Q	4 ball		
11.				4 ball		
12.				Y1	Q	4 ball
13.	Jáhán ekonomikalıq hám sociallıq geografiyası	O1	B	2 ball		
14.				4 ball.		
15.				O2	Q	5 ball.
16.						4 ball.
17.						2 ball.
2-basqısh						
18.	Geografiyalıq máseleler hám tapsırmalar	O3	Q	10 ball		
19.			M	14 ball		
20.				14 ball		
Jámi		100 ball				

VIII. Imtixan tártibi

Qatagan etilgen qurallar: imtixan waqtında mobil telefon, smart saat, planshet yamasa esletpelerden paydalanıw qatán qadağan etiledi.

Ádep-ikramlılıq hám tártip: nusqa kóshiriw, járdem soraw yamasa járdem beriw, imtixan waqtında sóylesiw, ruqsatsız shıǵıw sıyaqlı jaǵdaylar qadağan etiledi.

Baqlawshı qaǵıydabuzarlıqtı anıqlaǵanda, akt dúzip, tınlawshını testten shetletedi hám nátiyjesi biykar etiledi.

IX. Usımlatuǵın tiykarǵı ádebiyatlar.

1. Gulyamov P.N., Qurbonniyozov R., Avezov M.M., Saidova N.P. Tábiyiy geografiya baslanǵısh kursı. -T.: "MITTI YULDUZ," 2020

2. Soatov A., Abdulqosimov A., Mirakmalov M. Geografiya (Materikler hám okeanlar tábiyiy geografiyası). 6-klass ushın sabaqlıq. -T.: "Óqıtuvchi" NMIU, 2017

3. Ǵulomov P., Vahobov H., Baratov P., Mamatqulov M. Geografiya (Orta Aziya hám Ózbekstan tábiyiy geografiyası). 7-klass ushın sabaqlıq. -T.: "Óqıtuvchi" NMIU, 2017

4. Musaev P., Musaev J. Geografiya (Ózbekstan ekonomikalıq hám sociallıq geografiyası). 8-klass ushın sabaqlıq. - T.: "Sharq" NMIU, 2019

5. Qayumov A., Safarov I., Tillaboeva M., Fedorko V. Geografiya (Jáhán social-ekonomikalıq geografiyası). 9-klass ushın sabaqlıq. -T.: "Ózbekiston," 2019.

6. Fedorko V., Safarova N., Ismatov J., Nazaralieva E. Geografiya (Jáhán social-ekonomikalıq geografiyası). 10-klass ushın sabaqlıq. -T.: "Respublika bilimlendiriw orayı," 2022

7. Atlaslar (7-9-10-klasslar ushın). -T.: Ózbekstan Respublikası Mámleketlik salıq komiteti janındaǵı Kadastr agentligi, 2022-2023

8. 1820-jildin yanvarında rus teńizshi sayaxashıları F.Bellinsgauzen hám M.Lazarev eń uzaqta jaylasqan, muzlar menen qaplangan ..... materikti ashti. Noqatlar ornında túsirilgen sózdi tómendegi keteklerge jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. Jil dawamında óz bağıtın eki márte ózgertip, qısta qurǵalıqtan teńizge, jazda teńizden qurǵalıqqa esetuǵın samallar ..... samalları dep ataladı. Noqatlar ornında túsirilgen sózdi tómendegi keteklerge jazıń.

--	--	--	--	--	--

10. Jerdin oraylıq bóliminde jaylasqan, radiusı 3470 km ge jaqın bolǵan ishki qabıq ..... dep ataladı. Noqatlar ornında túsirilgen sózdi tómendegi keteklerge jazıń.

--	--	--	--	--

2-sorawlar bazası

1. Geografiyalıq qabıq rawajlanıwınıń biogen basqışına kiriwshi eralardı áyyemgisinen jasıraǵına qaray (I → II → III) tártip penen jaylastırın.

- A) Mezozo
- B) Paleozoy
- C) Kaynozoy

I	II	III

2. Paleozoy erası dáwirlerin jasıraqtan áyyemgisine shekem (I → II → III) tártip penen jaylastırın.

- A) Silur dáwiri
- B) Taskómir dáwiri
- C) Ordovik dáwiri

I	II	III

3. Geografiyalıq qabıqtıń rawajlanıw basqışların jasınan áyyemgisine qaray (I → II → III) tártip penen jaylastırın.

- A) Antropogen
- B) Biogen emes
- C) Biogen

I	II	III

4. Jerdiń geoxronologiyalıq eraların áyyemgisinen házirgisine qaray (I → II → III) tártip penen jaylastırın.

- A) Proterozoy
- B) Mezozoy
- C) Paleozoy

I	II	III

5. Paleozoy erasında júz bergen taw payda bolıw basqışların eń jasınan eń áyyemgisine qaray (I → II → III) tártip penen jaylastırın.

- A) Baykal
- B) Gercin
- C) Kaledon

I	II	III

6. Fanerozoy eonna kiriwshi eralardı eń jasınan eń áyyemgisine qaray (I → II → III) tártip penen jaylastırın.

- A) Mezozoy
- B) Kaynozoy
- C) Paleozoy

I	II	III

7. Jer qabığı qatlamların bettegisinen tereñine qaray (I → II → III) tártip penen jaylastırıń.

- A) Bazalt qatlamı
- B) Shógindi qatlam
- C) Granit qatlam

I	II	III

8. Berilgen litosfera plitaların eń úlkeninen kishisine qarap (I → II → III) tártipte jaylastırıń.

- A) Evraziya
- B) Arabstan
- C) Naska

I	II	III

9. Paleozoy erası dáwirlerin áyyemgisinen jasına qaray (I → II → III) tártipte jaylastırıń.

- A) Ordovik
- B) Perm
- C) Kembriy

I	II	III

10. Kaynozoy erası dáwirlerin eń jasınan eń áyyemgisine qaray (I → II → III) tártip penen jaylastırıń.

- A) Neogen
- B) Antropogen
- C) Paleogen

I	II	III

3-sorawlar bazası

1. Tómente keltirilgen mámleketler atların olar xalqınıń jılıq tábiyy ósiw kórsetkishleri menen óz ara sáykeslendirin.

Mámleketler	Xalıqtıń jılıq tábiyy ósiw kórsetkishleri (hár mın adam esabında)
1) Germaniya 2) Saudiya Arabstanı; 3) Mali.	A) 10–20 ‰
	B) 0–10 ‰
	C) 30–40 ‰
	D) -10 – 0 ‰

1	2	3

2. Tómente berilgen mámleketler hám olardıń xalqı sanınıń 2050-jil prognozına qaray dúnyada tutqan ornın óz ara sáykeslendirin.

Mámleketler	Xalıqtıń sanınıń 2050-jil prognozına qaray dúnyada tutqan ornı
1) Nigeriya 2) Bangladesh 3) AQSh	A) 1-orın
	B) 3-orın
	C) 8-orın
	D) 4-orın

1	2	3

3. Tómente berilgen mámleketlerdi olardaǵı xalqınıń tıǵızlıǵı kórsetkishleri menen óz ara sáykeslendirin.

Mámleketler	Xalıqtıń tıǵızlıǵı
1) Singapur 2) Islandiya 3) Malta	A) 1628 adam/km ²
	B) 635 adam/km ²
	C) 8067 adam/km ²
	D) 3,6 adam/km ²

1	2	3

4. Tómente keltirilgen regionlardı urbanizaciya dárejesi (2020-jıl) boyınsha dúnyada tutqan ornına qaray durıs sáykeslendirin.

Regionlar	Urbanizaciya dárejesi boyınsha dúnyada tutqan ornı
1) Aziya	A) 3-orın
2) Evropa	B) 1-orın
3) Afrika	C) 6-orın
	D) 5-orın

1	2	3

5. Tómente keltirilgen aglomeracijalardı olar jaylasqan mámleket atı menen durıs sáykeslendirin.

Mámleketler	Aglomeracijalar
1) Koreya Respublikası	A) Jakarta
2) Hindstan	B) Deli
3) Yaponiya	C) Tokio-Iokogama
	D) Seul-Inchxon

1	2	3

6. Tómente berilgen mámleketlerdi urbanizaciya dárejesine qaray durıs sáykeslendirin.

Mámleketler	Urbanizaciya dárejesi
1) Yaponiya	A) tómen dárejede urbanizacijalasqan
2) Niger	B) joqarı dárejede urbanizacijalasqan
3) Peru	C) urbanizacijalanbağan
	D) ortasha dárejede urbanizacijalasqan

1	2	3

7. Tómente berilgen jergilikli dinler hám olarğa iseniwshi xalıq jasaytuğın mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Dinler	Mamlakatlar
1) iudaizm	A) Qıtay
2) daosizm	B) Izrail
3) sikkizm	C) Yaponiya
	D) Hindstan

1	2	3

8. Tómente keltirilgen mámleketlerdi olardaǵı xalıqtıń milliy quramı ózgesheliklerine qaray túrleri menen óz ara sáykeslendirin.

Xalıqtıń milliy quramına qaray túri	Mámleketler
1) bir milletli	A) Indoneziya
2) kóp milletli	B) Belgiya
3) kelip shıǵıwı bir-birine jaqın milletlerden ibarat	C) Pakistan
	D) Islandiya

1	2	3

9. Tómente berilgen tiller hám olarda sóylesiwshi xalıq jasaytuǵın mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Tiller	Mámleketler
1) ispan	A) Kanada
2) portugal	B) Argentina
3) inglis	C) Saudiya Arabstanı
	D) Braziliya

1	2	3

10. Tómente berilgen mámleketler hám olardaǵı xalıqtıń diniy isenimin durıs sáykeslendirin.

Diniy isenim (dinler)	Mámleketler
1) Katolik	A) Avstraliya
2) Shialıq	B) Indoneziya
3) Protestantlıq	C) Italiya
	D) Iran

1	2	3

4-sorawlar bazası

1. Tómente berilgen teńizler hám olar jaylasqan okeanlardı óz ara sáykeslendirin.

1) Jer Orta teńizi	A) Hind okeanı
2) Oxota teńizi	B) Atlantika okeanı
3) Arabstan teńizi	C) Arqa Muz okeanı
4) Kara teńizi	D) Tınısh okean

1	2	3	4

2. Tómente berilgen okeanlar hám olarda jaylasqan teńizlerdi óz ara sáykeslendirin.

1) Tınısh okean	A) Banda teńizi
2) Hind okeanı	B) Egey teńizi
3) Arqa Muz okeanı	C) Andaman teńizi
4) Atlantika okeanı	D) Barenc teńizi

1	2	3	4

3. Tómente berilgen buǵazlar hám olar jaylasqan okeanlardı óz ara sáykeslendirin.

1) Mozambik buǵazı	A) Tınısh okean
2) Gibraltar buǵazı	B) Atlantika okeanı
3) Bering buǵazı	C) Hind okeanı
4) Deyvis buǵazı	D) Arqa Muz okeanı

1	2	3	4

4. Tómente berilgen okeanlar hám olarda jaylasqan shuqırılıqlardı óz ara sáykeslendirin.

1) Atlantika okeanı	A) Chili shuqırılıǵı
2) Hind okeanı	B) Bellinsgauzen shuqırılıǵı
3) Tınısh okean	C) Somali shuqırılıǵı
4) Arqa Muz okeanı	D) Braziliya shuqırılıǵı

1	2	3	4

5. Tómente keltirilgen okean aǵısların hám olar tásir kórsetetuǵın okeanlardı óz ara sáykeslendirin.

1) Peru aǵısı	A) Tınısh okean
2) Batıs Avstraliya aǵısı	B) Atlantika okeanı
3) Transarktika aǵısı	C) Hind okeanı

4) Gvineya aǵısı

D) Arqa Muz okeanı

1	2	3	4

6. Tómente keltirilgen okean bólimleri (teńiz hám buǵazlardı) olardıń atları menen durıs sáykeslendirin.

1) Mozambik buǵazı

A) Atlantika okeanı

2) Dreyk buǵazı

B) Tınısh okean

3) Torres buǵazı

C) Arqa Muz okeanı

4) Gudzon buǵazı

D) Hind okeanı

1	2	3	4

7. Tómente keltirilgen ózgesheliklerdi olarǵa sáykes okeanlar atları menen óz ara sáykeslestirin.

1) Eń tereń okean

A) Arqa Muz okeanı

2) Eń úlken suw astı deltası bar

B) Tınısh okean

3) Materik sayızlıǵı kóp

C) Hind okeanı

4) Meridional eń uzın okean

D) Atlantika okeanı

1	2	3	4

8. Dúnya okeanları hám olardıń ortasha tereńligi boyınsha tutqan ornın durıs jaylastirin.

1) Tınısh okean

A) 2-orın

2) Atlantika okeanı

B) 4-orın

3) Arqa Muz okeanı

C) 1-orın

4) Hind okeanı

D) 3-orın

1	2	3	4

9. Tómente keltirilgen dáryalar hám olar quylatuǵın okeanlardı óz ara sáykeslendirin.

1) Ob dáryası

A) Hind okeanı

2) Amazonka dáryası

B) Atlantika okeanı

3) Gang dáryası

C) Arqa Muz okeanı

4) Yanszi dáryası

D) Tınısh okean

1	2	3	4

10. Tómente keltirilgen suw astı relyef formaları hám olar jaylasqan okeanlardı óz ara sáykeslendirin.

1) Arqa Atlantika dizbegi

A) Arqa Muz okeanı

- 2) Arab-Hind taw dizbegi
- 3) Shıgıs Tınısh okean dónesligi
- 4) Gekkel dizbegi

- B) Atlantika okeanı
- C) Hind okeanı
- D) Tınısh okeanı

1	2	3	4

5-sorawlar bazası

1. Samarqand wálayatı quramına kırıwshi qalalardıń atın anıqlań.

1. Jańarabat
2. Gállearal
3. Aqtas
4. Nurata
5. Urgut
6. Qızıltóbe
7. Taylaq
8. Qoqan

--	--	--

2. Tashkent wálayatınıń tiykarǵı sanaat tarmaqların ajratıń.

1. Neft-ximiya
2. Reńli metallurgiya
3. Un-jarma
4. Qurılıs sanaatı
5. Kánshilik
6. Ximiya
7. Gaz-ximiya

--	--	--

3. Mirzashól ekonomikalıq rayonı menen shegaralas bolmaǵan rayonlardı ajratıń.

1. Tómengi Ámiwdárya
2. Qubla
3. Tashkent
4. Zarafshan
5. Fergana

--	--	--

4. Jizzax wálayatında jaylasqan paydalı qazılma kánleriniń atların ajratıp kórsetiń.

1. Sharǵun
2. Sortash
3. Qaratas
4. Qarawılbazar
5. Ushqır
6. Qoytas
7. Marjanbulaq
8. Zarmitan

--	--	--

5. Sırdárya wálayatınıń tiykarǵı awıl xojalıq tarmaqların anıqlań.

1. Paxtashılıq
2. Bagmanshılıq
3. Ovosh jetistiriw
4. Dánshilik
5. Júzimshilik
6. Palızshılıq
7. Gálleshilik
8. Pilleshilik

--	--	--

6. Fergana ekonomikalıq rayonında jaylasqan qalalardıń atın anıqlań.

1. Margılan
2. Kagan
3. Hazarasp
4. Asaka
5. Beruniy
6. Zamin
7. Pop
8. Angren

--	--	--

7. Zarafshan ekonomikalıq rayonı aymaǵında shólkemlestirilgen kárxanalardı ajratıń.

1. “Miywe-kamalagi”
2. Sam-Avto
3. “Qarshiyog”
4. Xojeli shiyshe
5. “Omega-Sitora”
6. Qonırat soda
7. “Bux-tel” mayonezi
8. Taqıyatas ÍESı

--	--	--

8. Surxandárya wálayatınıń awıl xojalıǵında tiykarǵı áhmiyetke iye bolǵan sharwashılıq tarmaqların ajratıń.

1. Jılqıshılıq	2. Túyeshilik	3. Gósh-sút sharwashılıǵı
4. Sharwashılıq	5. Pilleshilik	6. Shoshqa baǵıw
7. Qoyshılıq	8. Salıǵershilik	

--	--	--

9. Qaraqalpaqstan Respublikası aymaǵında jaylaspaǵan qala atların anıqlań.

1. Nókis	2. Qarshı	3. Beruniy	4. Moynaq
5. Xojeli	6. Shirshıq	7. Tórtkúl	8. Gazlı

--	--	--

10. Xorezm wálayatınıń tiykarǵı sanaat tarmaqların anıqlań.

1. Elektr energiyası	2. Qara metallurgiya	3. Reńli metallurgiya
4. Kónshilik	5. Qurılıs sanaatı	6. Ximiya
7. Gaz-ximiya	8. Un-jarma	

--	--	--

6-sorawlar bazası

1. Tómente berilgen Ózbekstan wálayatları arasinan temir jolları tıgızlıǵı boyınsha joqarı kórsetkishke iye bolǵanların anıqlań.

- a) Namangan   b) Sırdárya   c) Tashkent   d) Qashqadárya
e) Andijan   f) Nawayı   g) Fergána   h) Samarqand

--	--	--

2. Tómente berilgen wálayatlar arasinan eń batista jaylasqanların anıqlań.

- a) Xorezm   b) Andijan   c) Fergana   d) Surxandárya
e) Samarqand   f) Nawayı   g) Qashqadárya   h) Buxara

--	--	--

3. Tómente keltirilgen Ózbekstan qalaları arasinan xalqınıń sanına qaray iri qalalardı anıqlań.

- a) Qoqan   b) Namangan   c) Andijan   d) Nókis
e) Almalıq   f) Buxara   g) Samarqand   h) Tashkent

--	--	--

4. Tómente berilgen Ózbekstan qalaları arasinan reńli metallurgiya sanaatı rawajlanǵanların ajratıń.

- a) Nókis   b) Shırshıq   c) Zarafshan   d) Denov
e) Múbarek   f) Samarqand   g) Bekabad   h) Almalıq

--	--	--

5. Tómente keltirilgen Ózbekstan qalaları arasinan janılıǵı sanaatına qánigelesken qalalardı ajratıń.

- a) Shırın   b) Asaka   c) Úshqudıq   d) Shortan
e) Bekabad   f) Múbarek   g) Qoqan   h) Qarawılbasar

--	--	--

6. Tómente keltirilgen Ózbekstannıń ıssılıq elektr stanciyaların (IES) anıqlań.

- a) Talimarjan   b) Farhad   c) Jańa Angren   d) Piskom
e) Hisorak   f) Ǵazalkent   g) Nawayı   h) Shırchıq

--	--	--

7. Tómente berilgen Ózbekstan qalaları arasında paxta tazalaw hám may sanaatı ushın mashina hám úskenerler islep shıǵarıwshı mashina islep shıǵarıwshı zavodlardı ajratıń.

- a) Samarqand   b) Taqıyatas   c) Buxara   d) Nókis.
e) Shorshı   f) Ahangaran   g) Tashkent   h) Kattaqorǵan

--	--	--

8. Tómente berilgen Ózbekstan wálayatları arasınan qorıqlanatuđın jerler bar bolmađan wálayatlardı anıqlań.

- a) Samarqand   b) Surxandárya   c) Sırdárya   d) Nawayı
e) Andijan   f) Qashqadárya   g) Buxara   h) Fergána

--	--	--

9. Tómente berilgenler arasınan Ózbekstannıń janıǵı sanaatınıń rawajlanıwına xızmet etetuđın kánlerdi anıqlań.

- a) Sharǵun   b) Murıntaw   c) Ǵazǵan   d) Adamtas
e) Xojaykán   f) Ushqır   g) Jińishke   h) Qoytas

--	--	--

10. Tómente keltirilgen Ózbekstan qalaları arasınan cement zavodları shólkemlestirilgen qalalardı ajratıń.

- a) Samarqand   b) Quvasay   c) Shahrixan   d) Nawayı
e) Nurafshan   f) Zamin   g) Bekabad   h) Úrgenish

--	--	--

7-sorawlar bazası

1. Orta Aziya úlkesindegi dáryalardı olardıń toyınıw tipi boyınsha óz ara sáykeslendirin.

Dáryalar	Toyınıw tipi	
1. Atrek	A	Máwsimlik qar hám jawın suwlarınan toyınatuǵın dárya
2. Shu	B	Turaqlı hám máwsimlik qarların eriwinen toyınatuǵın dárya
3. Sırdárya	C	Muzlıq hám qar suwlarınan toyınatuǵın dárya
	D	Qar hám muzlıqlardıń eriwinen toyınatuǵın dárya

1	2	3

2. Taw qatparlanıwları hám olar nátiyjesinde payda bolǵan tawları bir-birine sáykeslendirin.

Taw qatparlanıwları	Payda bolǵan tawlar	
1. Alp	A	Altay, Tyanshan, Qazaqstan pás tawları
2. Baykal	B	Qubla-shıǵıs Braziliya, Lunda-Katanga tawları
3. Kaledon	C	Arqa Qazaqstan, Alay, Túrktan tawları
	D	Gisar, Pamir, Kopetdaǵ, Hindukush, Safedkuh

1	2	3

3. Orta Aziya úlkesine tásir kórsetiwshi hawa massaları hám olardıń klimatlıq ózgesheliklerin óz ara sáykeslendirin.

Hawa massaları	Klimatlıq ózgeshelikler	
1. Oraylıq Aziya (Sibir) anticiklonı 2. Arktika suwıq hawa massası 3. Turan kontinental tropikalıq hawası	A	Jıllı tropikalıq hawa sebepli temperatura +10+20°C kóterilip, bult kóbeydi. Jawın-shashınlar jawın, geyde qar jawadı
	B	Jaz aylarında ortasha temperaturası 30°C hám onnan biraz joqarı boladı
	C	Bul waqıtta hawa ashıq bolıp, tünlerde jer beti jáne de suwıp, kúndiz bolsa quyash nurları onı biraz jılıtadı
	D	Temperatura (-10-20°C ǵa shekem) tómenlep, qattı suwıq boladı. Eger aymaqta uzaq waqıt tursa temperatura -35-45°C ǵa shekem tómenleydi

1	2	3

4. Orta Aziya  lkesi d ryalari h m olardıń ózgesheliklerin  z ara sáykeslendirin.

Dáryalar	�zgeshelikler	
1. Sird�rya 2. �miwd�rya 3. Zarafshan	A	K�ksuw taw t�yinińdegi muzlıqtan Mastshax atı menen baslanadı.
	B	Basseyniniń maydanı 219 m�n km ² . Oraylıq Tyanshan tawlarınan baslanatuđın Narın d�ryası onıń bas b�limi bolıp tabıladı
	C	Pamir tawlarınan ađıp t�setuđın Panj h�m Vaxsh d�ryalarınıń qosılıwınan payda boladı
	D	Shıđıs Tyanshan taw t�yinińen baslanıwshı Kunges h�m Xalıqtawdan baslanıwshı Tekes d�ryaları qosılıwınan payda boladı

1	2	3

5. Orta Aziya  lkesiniń d ryalari h m olarda qurılıđan suw saqlađıshlardı  z ara s ykeslendirin.

D�ryalar	Suw saqlađıshlar	
1. Vaxsh 2. Irtısh 3. Ili	A	Qapshıđay
	B	Buxtarma
	C	Toqtađul
	D	Norak

1	2	3

6. Orta Aziya  lkesindegi d ryalar h m olarda qurılıđan suw saqlađıshların  z ara s ykeslendirin.

D�ryalar	Suw saqlađıshlar	
1. Qarad�rya 2. Zarafshan 3. Narın	A	Toqtađul
	B	Shardare
	C	Andijon
	D	Quyimazar

1	2	3

7. Orta Aziya úlkesiniń bálentlik poyasları hám olardıń ózgesheliklerin óz ara sáykeslendirin.

Region	Ózgeshelikleri	
1. Adır poyası 2. Taw poyası 3. Jaylaw poyası	A	Teńiz qáddinen 1200-1500 m den 2700-2800 m biyikliktegi jerlerdi iyeleydi
	B	Shól hám taw arasındaǵı aralıq zona bolıp, hár ekewine tán bolǵan flora hám faunanı ushıratıw múmkin
	C	Tábiyiy hám ekologiyalıq sharayatına qaray subalp hám alp otaqlarınan quralǵan
	D	Teńiz qáddinen 400 m biyiklikke shekem bolǵan jerlerdi iyeleydi

1	2	3

8. Taw qatparlanıwları hám olardıń nátiyjesinde payda bolǵan tawlardı bir-birine sáykeslendirin.

Taw qatparlanıwı	Tawlar	
1. Gercin 2. Kimmeriy 3. Alp	A	Tyanshan, Arqaalay, Paropamiz
	B	Kaspiy boyındaǵı pás tawlar
	C	Batis Tyanshan, Túrktan tawları
	D	Pamir, Kopetdaǵ, Hindikush

1	2	3

9. Orta Aziya úlkesi tegislik tábiyat zonaları hám olardıń ózgesheliklerin óz ara sáykeslendirin.

Tábiyat zonaları	Ózgeshelikleri	
1. Dala zonası 2. Subtropikalıq klimat poyası 3. Shól zonası	A	Topıraqları boz, taw janbawırlarında toǵaylar, arshazarlar hám pistezarlar tarqalǵan
	B	Ósimlik qaplamı siyrek, massası az, tez quwrap qaladı hám shirindi payda bolmaydı
	C	Qazaqstan pás tawlarınıń júdá úlken qubla bólimi kiredi. Hawa temperaturası jazda joqarı, ıǵallıq jetispeydi, qısı qattı
	D	Arqa bóliminde qara topıraqlar, qublasında toyǵın kashtan topıraqları tarqalǵan

1	2	3

10. Orta Aziya úlkesi bálentlik poyasları hám olar payda bolǵan aymaqlardı óz ara sáykeslendirin.

Bálentlik poyasları	Tarqalǵan aymaqları	
1. Shól poyası 2. Subalp hám alp otlaqları poyası 3. Toǵay-dala hám toǵay poyası	A	2700 m den joqarı bolǵan jaylawlar kiredi
	B	Oraylıq Qızılqumdaǵı taw etekleri hám janbawırlarında, Kopetdaǵ, Sultan-Wayıs tawı eteklerinde tarqalǵan
	C	tawlardıń turaqlı qar hám muzlar menen qaplangan eń biyik jerleri kiredi
	D	2000 m den 2700 m ge shekem bolǵan biyikliktegi jerler kiredi

1	2	3

8-sorawlar bazası

1. Tómente keltirilgen mámleketlerdi geografialıq ornına qaray óz ara sáykeslendirin.

Mámleketler	Geografialıq ornına qaray túri	
1. Indoneziya	A	Yarım ataw mámleketler
2. Chili	B	Ishki kontinental mámleketler
3. Mongoliya	C	Ataw mámleketler
	D	Teńiz boyı kontinental mámleketler

1	2	3

2. Tómente keltirilgen mámleketlerdi sociallıq-ekonomikalıq rawajlanıwına qaray óz ara sáykeslendirin.

Mámleketler	Rawajlanıw dárejesi boyınsha túri	
1. Kanada	A	Iri industrial-agrar mámleket
2. Pakistan	B	“Úlken jetilik” mámleketi
3. Ózbekstan	C	Tayanısh rawajlanıp atırǵan mámleket
	D	Ótiw ekonomikasındaǵı mámleket

1	2	3

3. Tómente keltirilgen mámleketler hám olar jaylasqan materiklerdi óz ara sáykeslendirin.

Mámleketler		Materikler	
1	Kanada	A	Afrika
2	Saudiya Arabstanı	B	Aziya
3	Senegal	C	Evropa
		D	Amerika

1	2	3

4. Tómente keltirilgen mámleketler hám olardaǵı basqarıw forması ózgesheliklerin óz ara sáykeslendirin.

Mámleketler	Basqarıw forması ózgeshelikleri	
1. Argentina 2. Portugaliya	A	Mámleket basshısı (korol, ámir, knyaz hám t.b.) nıń siyasiy wákillikleri belgili dárejede sheklengen

3.Avstriya	B	Prezident hám parlament húkimet quramın birgelikte qáiplestiredi
	C	Hákimiyattın tiykarǵı wákillikleri prezident qolında toplanǵan
	D	Hákimiyattın tiykarǵı wákilligi parlament qolında boladı

1	2	3

5. Tómenдеgi mámleketler hám olardıń jaylasqan materiklerin óz ara sáykeslendirin.

Aymaqlar	Geografiyalıq ornı	
1.Islandiya 2.Indoneziya 3.AQSH	A	Evropa
	B	Amerika
	C	Afrika
	D	Aziya

1	2	3

6. Tómenде keltirilgen mámleketler hám olardıń jaǵaların juwıp turǵan teńizlerdi óz ara sáykeslendirin.

Mámleketler	Teńizler	
1.Italiya 2.Shveciya 3.Yaponiya	A	Baltik teńizi
	B	Adriatika teńizi
	C	Qara teńiz
	D	Yapon teńizi

1	2	3

7. Tómenде berilgen mámleketlerdiń paytaxtları hám usı mámleketler jaylasqan subregionlardıń atların óz ara sáykeslendirin.

Paytaxtlar	Subregionlar	
1.Parij 2.Rim 3.Pekin	A	Shıǵıs Aziya
	B	Oraylıq Aziya
	C	Batıs Evropa
	D	Qubla Evropa

1	2	3

8. Tómente keltirilgen mámleketler hám olardıń aymaǵınan aǵıp ótiwshi dáryalardı óz ara sáykeslendirin.

Mámleketler	Dáryalar	
1.Avstraliya	A	Ob
2.Mısır	B	Nil
3.Argentina	C	Murrey
	D	Parana

1	2	3

9. Tómente keltirilgen teńizge shıǵıw imkaniyatı joq mámleketler hám olar jaylasqan materiklerdi óz ara sáykeslendirin.

Mámleketler	Materikler	
1.Peru	A	Afrika
2.Qubla Sudan	B	Aziya
3.Mongoliya	C	Evropa
	D	Amerika

1	2	3

10. Tómente keltirilgen mámleketler hám olardıń jalpi ishki ónim (JIM) kólemi boyınsha dúnyadaǵı ornın sáykeslendirin.

Mámleketler	JIÓ kólemi boyınsha dúnyadaǵı ornı	
1.Hindstan	A	6-orn
2.Rossiya	B	3-orn
3.Yaponiya	C	1-orn
	D	4-orn

1	2	3

9-sorawlar bazası

1. Konstituciyalıq monarxiya basqarıw formasına iye “Úlken jetilik” mámleketler toparına kiretuǵın Amerika mámleketiniń atın jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--

2. Jáhán ekonomikasınıń tórtlemshi sektorında radioelektronika, robototexnika baǵdarları boyınsha Aziya jetekshisi bolǵan mámleketiń atın jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--

3. Házirgi kúnde elektr energiyasına bolǵan talaptıń 80% in atom elektr stanciyaları esabınan qanaatlandırıp atırǵan Batis Evropa mámleketiniń atın jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--

4. Stromboli, Vezuviy, Etna sıyaqlı vulkanlar jaylasqan, kartadaǵı forması etikti esletiwshi mámleketiń atın jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--

5. Jáhánde eń iri esaplanǵan altın kánlerinen biri bolǵan Qumtor káni jaylasqan Oraylıq Aziya mámleketiniń atın jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. Aymaqtıń 90% ten aslamın Pamir tawları sıyaqlı taw dizbekleri iyelegen Oraylıq Aziya mámleketiniń atın jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7. Aymaǵı bir waqıttıń ózinde eki subregionda, yaǵnıy Shıǵıs Evropa hám Qubla-batis Aziyada jaylasqan mámleket atın jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--

8. Meshhed, Karaj, Isfaxan, Tabriz sıyaqlı qalalar jaylasqan mámlekettiń atın jazıń.

--	--	--	--

9. Aziyanıń tómen rawajlanıp atırǵan mámleketleri qatarına kirip, dúnyada qarakól terilerin tayarlaw boyınsha 1-orında turatuǵın mámlekettiń atın jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

10. Qubla Aziya subregionında jaylasqan hám Kashmir ushın qarama-qarsı mashqalalarǵa dus kelip atırǵan islam mámleketi atın jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--

10-sorawlar bazası

1. Tómente keltirilgen mámleketlerdiń ekonomikasý hám olardıń anıqlamasın óz ara sáykeslendirin.

Ekonomika túleri	Anıqlamalar	
1. Industrial-agrar mámleket 2. Postindustrial mámleket 3. Agrar mámleket	A	ekonomikaniń tarmaqlar quramında úshlemshi hám tórtlemshi sektor tarmaqlarınıń salmaǵı joqarı
	B	ekonomikaniń tarmaqlar quramında sanaat hám awıl xojalıǵınıń salmaǵı joqarı
	C	ekonomikaniń tarmaqlar quramında sanaat hám qurılıs tarawlarınıń salmaǵı joqarı
	D	ekonomikaniń tarmaqlar quramında awıl xojalıǵı hám onıń menen baylanıslı óndiris tarawlarınıń salmaǵı joqarı

1	2	3

2. Tómente berilgen jáhán ekonomikasınıń tiykarǵı orayları hám olarda jaylasqan mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Ekonomikalıq oraylar	Mámleketler	
1. Arqa Amerika 2. Aziyanıń jana industrial mámleketleri 3. Persiya qoltıǵı arab mámleketleri	A	Saudiya Arabstanı, Birlesken Arab Ámirlikleri, Kuveyt, Qatar, Baxreyn
	B	Franciya, Belgiya, Chexiya, Avstriya, Daniya
	C	AQSH, Kanada
	D	Koreya Respublikası, Malayziya, Singapur, Tailand

1	2	3

3. Tómente keltirilgen jáhán neft sanaatınıń jetekshi orayları hám olarǵa tán mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Neft sanaatı orayları	Mámleketler	
1. OPEK mámleketleri 2. Neft qazıp alıwshı iri mámleketler 3. Arqa teńiz basseyninen neft qazıp alıwshı mámleketler	A	Türkmenstan, Indoneziya, Chili, Italiya
	B	Ullı Britaniya, Norvegiya, Daniya
	C	Rossiya, Braziliya, Qıtay, Meksika
	D	Aljir, Liviya, Iran, Venesuela

1	2	3

4. Tómente keltirilgen elektrostanciyalar túrleri hám energiyanıń tiykarǵı bólegin olardan alıwshı mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Elektr stanciyaları	Mámleketler	
1. Hidroelektr energetika	A	Polsha, Rumıniya, QAR, Niderlandiya
2. Atom elektr energetikası	B	Norvegiya, Braziliya, Albaniya, Kolumbiya
3. Íssılıq elektr energetikası	C	Islandiya, Italiya, Filippin
	D	Franciya, Belgiya, Koreya Respublikası

1	2	3

5. Tómente keltirilgen diyqanshılıq ónimleri hám olardı jetistiriwge qánigelesken mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Diyqanshılıq ónimleri	Mámleketler	
1. Kofe	A	Kot-d'Ivuar, Gana
2. Tábiyyi kauchuk	B	Rossiya, Franciya, AQSH
3. Qant láblebisi	C	Braziliya, Vetnam, Indoneziya
	D	Tayland, Qıtay, Hindstan

1	2	3

6. Tómente keltirilgen sharwashılıq tarmaqları hám olardı jetistiriwge qánigelesken ayaqlardı óz ara sáykeslendirin.

Sharwashılıq tarmaqları	Ayaqlar	
1. Qoyshılıq	A	Tiykarınan dánshilik hám kartoshka jetistiriw rawajlanǵan ayaqlarda
2. Qara mal sharwashılıǵı	B	Tiykarınan tawlı ayaqlar, dala hám yarım shól zonalarında
3. Shoshqashılıq	C	Ortasha poyastıń toǵay hám dala zonalarında
	D	Tiykarınan dánshilik ayaqlarında rawajlanǵan ayaqlar

1	2	3

7. Tómente keltirilgen sharwashılıq tarmaqları hám olardı jetistiriwge qánigelesken mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Sharwashılıq tarmaqları	Mámleketler	
1. Túyeshilik	A	Qıtay, Indoneziya, Hindstan
2. Balıqshılıq	B	Norvegiya, Shveciya, Finlyandiya

3. Ańshılıq sharwashılıǵı	C	Rossiya, Kanada, AQSH
	D	Somali, Sudan, Mavritaniya

1	2	3

8. Tómeńde berilgen mámleketlerdiń kartografiyalıq súwretleniwın usı mámleketler awıl xojalıǵınıń jetekshı tarawları menen óz ara sáykeslendirin.

Mámleketler	Awıl xojalıǵı tarmaqları	
1. AQSh	A	Soya, qant láblebisi, shoshqashılıq
2. Braziliya	B	Salıǵershilik, shay, goza
3. Indoneziya	C	Jısqıshılıq, qantqamıs, kofe
	D	Kakao, balıqshılıq, tábiyiy kauchuk

1	2	3

9. Tómeńde keltirilgen ishki suw transportı jolları hám olar jaylasqan mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Ishki suw transportı jolları (daryalar)	Mámleketler		
1. Dunay 2. Amazonka 3. Nil	A	Kongo Demokratıyalıq Respublikası, Kongo	
	B	Avstriya, Germaniya, Vengriya	
	C	Braziliya	
	D	Mısır, Sudan	

1	2	3

10. Tómeńde keltirilgen xalıqaralıq ekonomikalıq baylanıslar túrleri hám olar rawajlanǵan mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Ekonomikalıq baylanıslar túrleri	Mámleketler	
1. Xalıqaralıq sawda 2. Xalıqaralıq turizm 3. Óndiristegi xalıqaralıq birge islesiw	A	AQSH, Yaponiya
	B	Franciya, Ispaniya, Italiya
	C	Qıtay, Yaponiya, Ullı Britaniya
	D	Qıtay, AQSH, Germaniya

1	2	3

11-sorawlar bazası

1. Berilgen ózgeshelikler arasınan Xorezm wálayatına tiyislilerin ajratıń.

1. Altın, mıs, cink, wolfram kánleri bar
2. Aymaǵınıń úlken bólimi Ámiwdáryanıń deltasınan ibarat
3. Shıǵıs bólimin Gisar tawları qorshap alǵan
4. Xalqı 300 mın adamnan artıq bolǵan bes qalası bar
5. Aral teńizi onıń xojalıǵına sezilerli tásir etedi
6. Jıńışke talshıqlı paxta jetistiriledi
7. Wálayattıń batıs bóliminde Chortoq sanatoriyası qurılǵan
8. Ámiwdáryanıń shep jaǵasında jaylasqan

--	--	--

2. Berilgen ózgeshelikler arasınan Sırdárya wálayatına tiyislilerin ajratıń.

1. Qorǵasın, cink, wolfram kánleri bar
2. Aymaǵınıń úlken bólimi Tuyatortar kanalınan suwǵarıladi
3. Shıǵıs bóliminen meridional baǵıtta dárya aǵıp ótken
4. Shirin qalasında belgili ÍES jaylasqan
5. Teńizkól kóli onıń xojalıǵına sezilerli tásir etedi
6. Jıńışke talshıqlı paxta jetistiriledi
7. Mámleketimiz xalqının 2,5 procenti usı aymaqta jasaydı
8. Sırdárya dáryasınıń oń jaǵasında jaylasqan

--	--	--

3. Berilgen ózgeshelikler arasınan Fergána ekonomikalıq rayonına tiyislilerin ajratıń.

1. Ekonomikalıq rayon xalqınıń 58 procenti qalalarda jasaydı
2. Elimizdiń eń qublasında jaylasqan
3. Aymaǵında İlonótti oypatlıǵı jaylasqan
4. Ózbekistan pillesiniń 45 procentin jetistirip beredi
5. En áhmiyetli dáryaları Taxnazdárya hám Aqsuw bolıp esaplanadı
6. Xalqınıń 3/5 bólimi awılda jasaydı
7. Elimizde jetistiriletuǵın paxtanıń 25 procentin beredi
8. Batıs hám qublada tawlar menen qorshalǵan

--	--	--

4. Berilgen ózgeshelikler arasınan Qashqadárya wálayatına tiyislilerin ajratıń.

1. Wálayat xalqınıń 74 procenti qalalarda jasaydı
2. Mámleketimizdiń eń shıǵısında jaylasqan
3. Eski Anxor kanalı aǵıp ótedi
4. Talimarjan qalasında ÍES jaylasqan

5. En áhmiyetli dáryaları Sangardaksay hám Tusinsay bolıp esaplanadı
6. Xalqın 3/5 bólimi awıllarda jasaydı
7. Elimizde jetistiriletuǵın paxtanıń 65 procentin beredi
8. Kókdumalaq kompressor stanciyası bar

--	--	--

5. Berilgen ózgeshelikler arasınan Nawayı wálayatına tiyislilerin ajratıń.

1. Elimizdeki en genje wálayat
2. Elimizdiń eń qublasında jaylasqan
3. Malikshól átirapında belgili altın káni jaylasqan
4. Elektr energiyasınıń tiykarǵı bólimi quyash panellerinen alınadı
5. Wálayattıń hákimshilik orayında kán-metallurgiya kombinatı jaylasqan
6. Ózbekstan xalqının 2,9 procenti usı wálayatta jasaydı
7. Murıntaw káni tiykarında Úshqudıq qalası qurıldı
8. Batıs hám qubladan tawlar menen qorshalǵan

--	--	--

6. Berilgen ózgeshelikler arasınan Fergana ekonomikalıq rayonına tiyislilerin ajratıń.

1. Xalqınıń sanı boyınsha mámleketimizde birinshi orında turadı
2. Sırdárya ekonomikalıq rayonınıń shıǵıs bóliminen aǵıp ótken
3. Usı ekonomikalıq rayon óz quramına 2 wálayattı qamtıp alǵan
4. Ózbekistanda jetistirilip atırǵan paxtanıń 1/4 bólegin beredi
5. Mámlekette birden-bir bolǵan “millioner” qalası bar
6. Iri gúlalshılıq, pıshaqshılıq, shayı islep shıǵarıw orayları bar
7. Ekonomikasınıń tiykarǵı tarmaǵı sharwashılıq esaplanadı
8. Mámleketimizdeki eń iri shóller usı rayonda jaylasqan

--	--	--

7. Berilgen ózgeshelikler arasınan Surxandárya wálayatına tiyislilerin ajratıń.

1. Xalqınıń sanı boyınsha respublikamızda jetekshi wálayat
2. Wálayat aymaǵında Surxan-Sherabad oypatlıǵı jaylasqan
3. Malikshól átirapında belgili altın káni jaylasqan
4. Qubladan suw jolı arqalı Awǵanstan menen shegaralas
5. Zarafshan dáryasınan az muǵdarda suw aladı
6. Wálayattıń eń qublasındaǵı qala – Termiz qalası
7. Taqıyatas hám Moynaq qalalarında cement zavodı jaylasqan
8. Batıs hám qubladan pás tawlar menen qorshalǵan

--	--	--

8. Berilgen ózgeshelikler arasınan Zarafshan ekonomikalıq rayonına tiyislilerin ajratıń.

1. Ekonomikalıq rayonnıń tawlı rayonlarında gósh hám túbit ushın angor eshkileri baǵıladı
2. Ekonomikalıq rayon aymaǵında Ahangaran oypatlıǵı jaylasqan
3. Qarawılbazarda neftti qayta islew zavodı bar
4. Chodak janında belgili altın káni jaylasqan
5. Tiykarınan, Narın hám Qaradaryadan suw aladı
6. Jıllıq jawın muǵdarı 100 – 300 mm átirapında
7. Maydanınıń úlkenligi boyınsha elimizde 2-orında turadı
8. Xalıqtıń tıǵızlıǵı hár kv. km ge 112 adamdı quraydı

--	--	--

9. Berilgen ózgeshelikler arasınan Qaraqalpaqstan Respublikasına tiyislilerin ajratıń.

1. Aymaqtıń ózi ayrıqsha ekonomikalıq rayon sıpatında ajratıladı
2. “Ǵawıqkól” kishi turizm zonası shólkemlestirilgen
3. Maydanınıń úlkenligi boyınsha elimizde 3-orında turadı
4. Sanaatınıń rawajlanıwında Charjaw-Qońırat temir jolınıń qurılısı úlken áhmiyetke iye bolǵan
5. Tiykarınan, Aral teńizi hám Qayraqqum suw saqlaǵıshınan suw aladı
6. Qızketken hám Paxtaarna kanalları suwǵarıw sistemasında úlken áhmiyetke iye
7. Xalqınıń sanına qaray elimizde 1-orında turadı
8. Orta Aziyadaǵı tuqımlıq jońıshqa jetistiretuǵın eń iri region

--	--	--

10. Berilgen ózgeshelikler arasınan Mirzashól ekonomikalıq rayonına tiyislilerin ajratıń.

1. Elimizdiń batıs bólimindegi shól aymaǵında jaylasqan
2. Dánli eginler jetistiriletuǵın aymaqlarda qusshılıq rawajlangan
3. Qubla hám shıǵıs bóliminen Ámiwdarya aǵıp ótedi
4. Eń iri qalasınıń maydanı 330 kv. km den artadı
5. Zarafshan ekonomikalıq rayonu menen shegaralas
6. Iri qalası Gúlistan – iri shayı islep shıǵarıw orayı esaplanadı
7. Ekonomikalıq rayon aymaǵına arqadan Arktika suwıq hawası kirip keledi
8. Aymaǵı 10 qalanı óz ishine alıwshı aglomeraciyaǵa iye ekonomikalıq rayonǵa tutas emes

--	--	--

12-sorawlar bazası

1. Afrika materigindegi dáryalar hám olardıń aǵıw orınların óz ara sáykeslendirin.

Dáryalar	Quyılıw ornı (baslanıwı)	
1.Nıl 2.Limpopo 3.Niger	A	Mozambik buǵazı
	B	Chad kóli
	C	Gvineya qoltıǵı
	D	Jer Orta teńizi

1	2	3

2. Afrika materigindegi relyef formaları hám olar jaylasqan tábiyiy geografiyalıq úlkelerdi óz ara sáykeslendirin.

Relyef formaları	Tábiyiy geografiyalıq úlkeler	
1. Kameron vulkanı 2. Margarita tawı 3. Kap tawları	A	Oraylıq Afrika
	B	Arqa Afrika
	C	Qubla Afrika
	D	Shıǵıs Afrika

1	2	3

3. Evraziya materigindegi geografiyalıq obyektler hám olar tiyisli bolǵan tábiyiy geografiyalıq úlkelerdi óz ara sáykeslendirin.

Geografiyalıq obyektler	Tábiyiy geografiyalıq úlkeler	
1. Rub el Xali shóli 2. Pechora dáryası 3. Putorana tawları	A	Shıǵıs Sibir
	B	Shıǵıs Evropa
	C	Qubla Evropa
	D	Qubla-batıs Aziya

1	2	3

4. Avstraliya materigindegi geografiyalıq obyektler hám olar tiyisli bolǵan tábiyiy geografiyalıq úlkelerdi óz ara sáykeslendirin.

Geografiyalıq obyektler	Tábiyiy geografiyalıq úlkeler	
1. Arnemlend yarım atawı 2. Avstraliya Alp tawları 3. Nallbor tegisligi	A	Arqa Avstraliya
	B	Batıs Avstraliya
	C	Arqa-shıǵıs
	D	Qubla-shıǵıs

1	2	3

5. Avstraliyadağı geografiyalıq obyektler hám olar tiyisli bolǵan tábiyiy geografiyalıq úlkelerdı óz ara sáykeslendirin.

Geografiyalıq obyektler	Tábiyiy geografiyalıq úlkeler	
1. Bayron tumsıǵı	A	Arqa Avstraliya
2. Úlken Qumlı shólistanlıq	B	Qubla-shıǵıs
	C	Arqa-shıǵıs
3. Kimberli yarım atawı	D	Batıs Avstraliya

1	2	3

6. Okeaniyadağı atawlar hám olardıń aymaǵınan qazıp alınatuǵın paydalı qazılmalardı óz ara sáykeslendirin.

Atawlar	Paydalı qazılmalar	
1. Fiji 2. Jańa Kaledoniya 3. Nauru	A	Nikel
	B	Neft hám gaz
	C	Altın
	D	Fosforit

1	2	3

7. Antarktidadağı geografiyalıq obyektler hám olarǵa tán bolǵan relyef formaların óz ara sáykeslendirin.

Geografiyalıq obyektler	Relyef formaları	
1. Berd 2. Erebus 3. Sovetskoye	A	Vulkan
	B	Shókpe
	C	Tegislik
	D	Platon

1	2	3

8. Qubla Amerikanın klimat poyasları hám olarǵa tán bolǵan klimat kórsetkishlerin óz ara sáykeslendirin.

Klimat poyasları	Klimat kórsetkishleri	
1. Ekvatorial 2. Tropikalıq 3. Subekvatorial	A	Jazda jawın kóp jawadı (1000-2000 mm), ortasha aylıq temperatura +25°C
	B	Yanvardıń ortasha temperaturası +25°C, iyulde bolsa +17...+19°C, ayırım jerlerde 250-500 mm jawın jawadı
	C	Shıǵısta jawın muǵdarı 1000-2000 mm, yanvarda hawa temperaturası +25°C, iyulda bolsa +10...+15°C
	D	Hawa temperaturası jıl dawamında +24...+25°C átirapında, jawın muǵdarı 3500 mm den kóp

1	2	3
---	---	---

--	--	--

9. Arqa Amerika tábiyy geografiyalıq úlkeleri hám olarǵa tiyisli geografiyalıq obyektlerdi óz ara sáykeslendirin.

Tábiyy geografiyalıq úlkeler	Geografiyalıq obyektler	
1. Kordilera tawları 2. Arktika atawları 3. Sharq	A	Kanada-Arktika arxipelagi
	B	Arqa Meksika
	C	Yukatan yarım atawı
	D	Appalachi tawları

1	2	3

10. Evraziyadaǵı dáryalar hám olar tiyisli bolǵan okean basseynerin óz ara sáykeslendirin.

Dáryalar	Okean basseyneri	
1.Dunay, Don, Reyn 2.Amur, Xuanxe, Yanszi 3.Dajla, Furot, Iravadi	A	Tınısh okean basseyni
	B	Atlantika okeanı basseyni
	C	Arqa Muz okeanı basseyni
	D	Hind okeanı basseyni

1	2	3

13-sorawlar bazası

1. Jer júziniń tegis betke júdá kishireytirilgen halda shártli belgiler menen túsirilgen súwreti ... dep ataladı. Noqatlar ornında túsirilgen sózdi tómendegi keteklerge jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--

2. Aymaqtıń ulıwma kórinisi, yaǵnıy relyef, dáryalar, kóller, teńizler, qalalar, okeanlardagı iri aǵıslar hám basqalar kórsetilgen kartalar ... kartalar dep ataladı. Noqatlar ornında túsirilgen sózdi tómendegi keteklerge jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Belgili temaǵa tiyisli geografıyalıq zat (predmet) hám qubılıslar súwretlengen kartalar ... kartalar dep ataladı. Noqatlar ornında túsirilgen sózdi tómendegi keteklerge jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--

4. Jer betiniń qay jerinde qansha jawın jawıwı, hawa temperaturası qanday bolıwı, samallar baǵıtı súwretlengen kartalar ... kartaları dep ataladı. Noqatlar ornında túsirilgen sózdi tómendegi keteklerge jazıń.

--	--	--	--	--	--

5. Sanaat kárxanaları hám awıl xojalıǵı eginleri, transport jolları shártli belgiler menen súwretlengen kartalar ... – ... kartalar dep ataladı. Noqatlar ornında túsirilgen sózdi tómendegi keteklerge jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. Tek konturları berilgen, ámeliy jumıslardı orınlaw procesinde paydalanılatuǵın kartalar ... kartalar dep ataladı. Noqatlar ornında túsirilgen sózdi tómendegi keteklerge jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7. Bas meridiannan berilgen noqatqa shekemgi parallel doǵasınıń gradus esabındaǵı shamasına ... .. dep ataladı. Noqatlar ornında túsirip qaldırılǵan sózlerdi tómendegi keteklerge jazıń.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Ekvatordan berilgen noqatqa shekemgi meridian doǵasınıń gradus esabındaǵı shamasına ... .. dep ataladı. Noqatlar ornında túsirip qaldırılǵan sózlerdi tómendegi keteklerge jazıń.

14-sorawlar bazası

1. Xalıqaralıq transmilliy korporaciyalar hám olar dizimnen ótken mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Transmilliy korporaciyalar	Mámleketler	
1. Volkswagen	A	AQSH
2. Toyota Motor	B	Germaniya
3. Amazon	C	Yaponiya
	D	Qıtay

1	2	3

2. Evropanın yarım ataw mámleketleri hám olardıń paytaxtların óz ara sáykeslendirin.

Paytaxtlar	Mámleketler	
1. Afina	A	Norvegiya
2. Oslo	B	Portugaliya
3. Stokgolm	C	Greciya
	D	Shveciya

1	2	3

3. Dúnyanın iri taw dizbekleri hám olar jaylasqan mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Taw dizbekleri	Mámleketler	
1. And	A	Italiya
2. Pamir	B	Gruziya
3. Kavkaz	C	Tájikstan
	D	Ekvador

1	2	3

4. Tómente keltirilgen megalopolisler hám olar jaylasqan mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Megalopolisler	Mámleketler	
1. Reyn	A	Yaponiya
2. Bosvash	B	Germaniya
3. Inglis	C	AQSH
	D	Ullı Britaniya

1	2	3

5. OPEK shólkemine aǵza mámleketler hám olardıń paytaxtların óz ara sáykeslendirin.

OPEKke aǵza mámleketler	Paytaxtlar	
1. Kuveyt	A	Malabo
2. Liviya	B	Baǵdad
3. Irak	C	Al Kuveyt
	D	Tripoli

1	2	3

6. Tómente keltirilgen kóller hám olar jaylasqan mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Kóller	Mámleketler	
1. Baykal	A	Rossiya Federatsiyası
2. Eyr Nord	B	Kanada
3. Titikaka	C	Avstraliya
	D	Peru

1	2	3

7. Tómente berilgen shóller hám olar jaylasqan mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Shóller	Mámleketler	
1. Atakama	A	Türkmenstan
2. Gobi	B	Qıtay
3. Qaraqum	C	Namib
	D	Chili

1	2	3

8. Tómente berilgen yarım atawlar hám olar tiyisli esaplangan mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Yarım atawlar	Mámleketler	
1.Kaliforniya	A	Rossiya Federatsiyası
2.Apennin	B	Meksika
3.Somali	C	Somali
	D	Italiya

1	2	3

9. Afrika materiginde jaylasqan qalalar hám olar jaylasqan mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Qalalar	Mámleketler	
1. Lagos	A	Qubla Afrika Respublikası
2. Yoxannesburg	B	Mısır
3. Aleksandriya	C	Keniya
	D	Nigeriya

1	2	3

10. Aziya materiginde jaylasqan qalalar hám olar jaylasqan mámleketlerdi óz ara sáykeslendirin.

Qalalar	Mámleketler	
1.Inchxan	A	Qazaqstan
2.Madina	B	Qıtay
3.Shanxay	C	Koreya Respublikası
	D	Saudiya Arabstanı

1	2	3

15-sorawlar bazası

1. Berilgen tábiyiy geografiyalıq okrugler hám de olardıń aymaǵında jaylasqan taw dizbeklerin óz ara sáykeslendirin.

Tábiyiy geografiyalıq okrugler	Taw dizbekleri	
1. Shırshıq-Ahangaran 2. Mirzashól 3. Qashqadárya	A	Aqtaw, Qarataw, Nurata
	B	Türkstan, Morguzar, Balıqlıtaw
	C	Piskom, Qurama, Chimyon
	D	Chaqchar, Kosontog, Olovuddintog

1	2	3

2. Berilgen tábiyiy geografiyalıq okrugler hám olardıń aymaǵında jaylasqan relyef formaların óz ara sáykeslendirin.

Tábiyiy geografiyalıq okruglar	Relyef formaları	
1. Ústirt 2. Tómeni Zarafshan 3. Qızılqum	A	Qarakól platosı
	B	Bókantaw tawları
	C	Turan pástegisligi
	D	Kassarma dóńisligi

1	2	3

3. Berilgen tábiyiy geografiyalıq okrugler hám olardıń aymaǵında jaylasqan relyef formaların óz ara sáykeslendirin.

Tábiyiy geografiyalıq okrugler	Relyef formaları	
1. Fergana 2. Surxandárya 3. Ústirt	A	Qarabawır qırları
	B	Babataw dizbegi
	C	Pistelıtaw dizbegi
	D	Alay dizbegi

1	2	3

4. Berilgen tábiyyiy geografialıq okrugler hám olardıń tábiyatına tán ózgesheliklerdi óz ara sáykeslendirin.

Tábiyyiy geografialıq okrugler	Okrug tábiyatınıń ózgeshelikleri	
1. Tómeni Zarafshan 2. Surxandárya 3. Fergana	A	Oraylıq bólimi oypatlıqtan ibarat bolıp, salıstırmalı tegis, onnan Sırdárya aǵıp ótip, úsh eski qayır payda etken
	B	Shıǵısta Babataw jaylasqan, ol biraz jemirilip, páseyip qalǵan bolıp, eń biyik Zarkosa shoqqısınıń biyikligi 2289 metrge jetedi
	C	Türkstan, Morguzar, Nurata tawlarınıń arqa janbawırın iyeleydi
	D	Neft-gaz zapasına bay aymaq esaplanıp, eń áhmiyetli kánleri Gazlı, Jarqaq, Shadi, Teńizkól hám basqalar

1	2	3

5. Berilgen tábiyyiy geografialıq okrugler hám olardıń relyefine tán ózgesheliklerdi óz ara sáykeslendirin.

Tábiyyiy geografialıq okrugler	Okrug relyefiniń ózgeshelikleri	
1. Orta Zarafshan 2. Qashqadárya 3. Shırshıq-Ahangaran	A	Okrugtıń eń batısında Ugom dizbegi jaylasıp, ol Talas Alatawınan Manas shoqqısı (4484 m) janınan qubla-batısqa qaray dawam etedi
	B	Okrug geomorfologiyalıq dúzilisi jaǵınan keńlik boylap baǵdarlanǵan birneshe búgilme hám kóterilmelerden ibarat
	C	Arqa-shıǵısta Zarafshan dizbeginiń batıs dawamı esaplanǵan Shaqilkalon, Qaratóbe, Zirabulaq, Ziyovuddin tawları jaylasqan
	D	Arqada Nurata, Aqtaw hám Qarataw, qublada bolsa Qaratepa, Ziyovuddin hám Zirabulaq tawları jaylasqan

1	2	3

6. Berilgen tábiyyiy geografialıq okrugler hám olardıń suwlarına tán ózgesheliklerdi óz ara sáykeslendirin.

Tábiyy geografiyalıq okrugler	Okrug suwlarınıń ózgeshelikleri	
1. Fergána 2. Mirzashól 3. Qashqadárya	A	Topalandárya eń úlken hám eń suwlı tarmaqlardan biri, Gisar tawınıń eń biyik bóliminen Qarasuw atı menen baslanıp, Ğawa tarmağın qosıp algannan keyin, Topalandárya atın aladı
	B	Okrugtıń eń iri hám tiykarǵı suw deregi – Sırdárya. Ol okrugtıń arqa-shıǵıs tárepinen aǵıp ótedi
	C	Okrugtegi eń úlken hám suwlı dáryalar – Narın, Qaradarya hám Sırdarya bolıp esaplanadı
	D	Okrug atı menen atalatuǵın dáryanıń Jinlidárya, Aqsuw, Yakkabaǵ hám Tanxoz tarmaqları qarmuzlıq suwınan toyınadı

1	2	3

7. Berilgen tábiyy geografiyalıq okrugler hám olardıń aymaǵında shólkemlestirilgen qorıqxanalar atamaların óz ara sáykeslendirin.

Tábiyy geografiyalıq okrugler	Qorıqxanalar	
1. Shırshıq-Ahangaran 2. Tómenǵı Zarafshan 3. Qashqadárya	A	Jayran ekomarkazı
	B	Gisar qorıqxanası
	C	Zarafshan qorıqxanası
	D	Chatqal biosferası

1	2	3

8. Berilgen tábiyy geografiyalıq okrugler hám olardıń aymaǵındaǵı kóllerdi óz ara sáykeslendirin.

Tábiyy geografiyalıq okrugler	Kóller	
1. Tómenǵı Ámiwdárya 2. Mirzashól 3. Tómenǵı Zarafshan	A	Tuzkan kóli
	B	Jiltıbas kóli
	C	Teńizkól kóli
	D	Shawırkól

1	2	3

9. Berilgen tábiyyiy geografiyalıq okrugler hám olarǵa tán klimat ózgesheliklerin óz ara sáykeslendirin.

Tábiyyiy geografiyalıq okrugler	Klimatlıq ózgeshelikleri	
1. Qashqadarıya 2. Orta Zarafshan 3. Qızılqum	A	Okrukte suwıq bolmaytuǵın kúnler bir jıldı 213 – 215 kúndi quraydı. Vegetaciya dáwirindegi unamlı temperaturanıń qosındısı 4300 – 5000°C qa jetedi
	B	Yanvardıń ortasha temperaturası okrugtıń arqa bóliminde -5 -10°C, orta bóliminde -2 -4°C, qublasında bolsa -1 -2°C tı quraydı
	C	May ayınan baslap arqa-batıstan, batıstan esetuǵın hawa massası tásirinde hawa jılısıp, jawın-shashın baslanadı. Okrugke jılına ortasha 80 – 100 mm átirapında jawın jawıp, onıń 45 procenti báhárge, 10 – 11 procenti jazǵa tuwra keledi
	D	Yanvardıń ortasha temperaturası tegislik bóliminde 0 +2°C, Gúzarda +1,9°C, Kitapta +0,8°C, Qarshıda +0,2°C

1	2	3

10. Berilgen tábiyyiy geografiyalıq okrugler hám olardıń tiykarǵı topıraǵın óz ara sáykeslendirin.

Tábiyyiy geografiyalıq okrugler	Klimatlıq ózgeshelikleri	
1. Tómeni Ámiwdarıya 2. Qızılqum 3. Qashqadarıya	A	Qumlu hám qumlu topıraqlar
	B	Ashıq boz topıraq
	C	Sur qońır topıraqlar
	D	Otlaq-oazıs topıraqları

1	2	3

16-sorawlar bazası

1. Berilgen ózgeshelikler arasınan Afrika materigine tiyislilerin ajıratıń.

1. Materik tiykarında áyyemgi Gondvana platforması jaylasqan
2. Materik aymaǵında kúshli qatparlangan tawlar júdá keń tarqalǵan
3. Shıǵıs bóliminde iri riftler hám grabenler bar
4. Dúnyadaǵı eń biyik taw dizbekleri tek usı materikte jaylasqan
5. Materikte tez-tez jer silkiniw hám vulkanlar bolıp turadı
6. Eń biyik shıńı 6 000 metrden biyik
7. Materiktiń úlken bólimi pás hám bálent tegisliklerden ibarat
8. Shıǵıs bóliminde aktiv vulkanlar ulıwma ushıraspaydı

--	--	--	--

2. Berilgen ózgeshelikler arasınan Afrika materigine tiyislilerin ajıratıń.

1. Materik relyefi “tómen” hám “joqarı” Afrikaǵa bólinedi
2. Eń biyik noqatı Kilimanjaro vulkanı esaplanadı
3. Materik aymaǵında jawın-shashınlar bir tegis bólistirilgen
4. Ekvator materiktiń derlik ortasınan kesip ótedi
5. Sahrayı Kabir qubla tropikalıq poyasta jaylasqan
6. Oraylıq Afrikada tektonikalıq jariqlar hám tereń kóller bar
7. Materikte subtropikalıq klimat poyası tek arqada ushırasadı
8. Materiktiń en tómen noqatı teńiz qáddinen –153 m tómede jaylasqan

3. Berilgen ózgeshelikler arasınan Avstraliya materigine tán bolǵanların anıqlań.

1. Materik áyyemgi Gondvana supermateriginiń bir bólimi esaplanadı
2. Eń iri hárekettegi vulkan usı materikte jaylasqan
3. Materiktiń úlken bólimi qalıń muzlıqlardan ibarat
4. Eń biyik noqatı Kossyushko shıńı esaplanadı
5. Materik aymaǵınıń 60% ke jaqın bólimi ishki (jabıq) basseynge kiredi
6. Úlken dáryaları Murrey hám Darling Tınısh okeanına quyıladı
7. Oraylıq bólimi tiykarınan biyik vulkan tawlarınan ibarat
8. Shıǵıs bóliminde áyyemgi qatparlangan tawlar jaylasqan

--	--	--	--

4. Berilgen ózgeshelikler arasınan Avstraliya materigine tán bolǵanların anıqlań.

1. Materiktiń úlken bólimi ortasha klimat poyasında jaylasqan
2. Eń kóp jawın materiktiń arqa-shıǵıs bólimine tuwra keledi
3. Materikte turaqlı aǵıwshı dáryalar júdá kóp hám olar jıl dawamında mol suwlı
4. Eń úlken dárya sisteması Murrey (Darling penen) esaplanadı
5. Kólleriniń kópshiligi shor bolıp, waqtınsha suw menen tolǵan boladı

6. Keń japıraqlı toǵaylar materik aymaǵında úlken maydandı iyeleydi
7. Materikte endemik ósimlik hám haywan túrleri júdá az ushırasadı
8. Savanna hám shóller materiktiń úlken bólimin iyelegen

--	--	--	--

5. Berilgen ózgeshelikler arasınan Antarktida materigine tán bolǵanların anıqlań.

1. Materik planetamızdıń eń suwıq aymaǵı esaplanadı
2. Materikte eń tómen temperatura -5°C qa shekem belgilengen
3. Materik aymaǵınıń úlken bólimi máńgi jasıl toǵaylar menen qaplangan
4. Antarktida derlik pútkilley qalıń muz qaplamı menen qaplangan
5. Materikte jawın muǵdarı júdá kóp, ol tiykarınan jawın kórinisinde jawadı
6. Materik muz qaplamı astında hár túrli ósimlikler kompleksleri bar
7. Qurǵaqlıqta iri sút emiziwshi haywanlar jasadı
8. Antarktida ústinde “ozon tesigi” menen baylanıslı ekologiyalıq mashqalalar baqlanadı

--	--	--	--

6. Berilgen ózgeshelikler arasınan Qubla Amerika materigine tán bolǵanların anıqlań.

1. Materikte dúnyadagi eń suwlı dárya – Amazonka bar
2. Eń biyik shıńı Lyulyaylyako vulkanı esaplanadı
3. Materik aymaǵında áyyemgi platformalar menen bir qatarda iri qatparlangan tawlar da bar.
4. Materik aymaǵı tolıq Arqa yarım sharda jaylasqan
5. Eń iri tegislikleri Amazonka, Orinoko hám La Plata sıyaqlılar
6. Materiktiń shıǵıs bóliminde And taw dizbegi jaylasqan
7. Materiktiń Tınısh okean jaǵalarında suwıq Peru aǵısınıń tásiiri seziledi
8. Materik aymaǵında yarım shól hám shól zonaları ulıwma ushıraspaydı

--	--	--	--

7. Tómendegi ózgesheliklerden qaysıları Qubla Amerika materiginiń klimati, ishki suwları hám ashılıwı menen baylanıslı?

1. Materik ekvatorial, arqa tropikalıq hám subtropikalıq klimat poyaslarında jaylasqan
2. Amazonka dáryası jıl dawamında suwlı bolıp, 500 den artıq tarmaqlarǵa iye
3. Materiktiń eń qurǵaqshıl aymaǵı – Atacama shólistanlıǵı
4. Materikti evropalılar arasında birinshi bolıp Amerigo Vespuchchi ashqan
5. Qubla Amerika Atlantika okeanı menen kúshli tásirlesiwge iye
6. Materikte iri ishki aǵıs basseynleri derlik joq
7. Shıq Atakama shóliniń ıǵallıǵınıń birden-bir deregi esaplanadı
8. Ishki suwları az bolǵanı sebepli iri dáryalar qalıplespen

--	--	--	--

8. Berilgen ózgeshelikler arasınan Arqa Amerika materigine tán bolǵanların anıqlañ.

1. Materik maydanı boyınsha dúnyada úshinshi orında turadı
2. En úlken atawı – Kalimantan bolıp esaplanadı
3. Eń biyik shıńı Akonkagua tawı esaplanadı
4. Materik aymaǵında Kordilera hám Appalachi taw dizbekleri bar
5. Eń tereń jarlıǵı Kolorado kanyonı bolıp esaplanadı
6. Materiktiń shıǵıs bóliminde jas qabatlı tawlar kóp
7. Materiktiń Tınısh okean jaǵalarında aktiv vulkanlar hám jer silkiniwler ushırasadı
8. Materik aymaǵı tek tropikalıq klimat poyasında jaylasqan

--	--	--	--

9. Berilgen ózgeshelikler arasınan Arqa Amerika materigine tán bolǵanların anıqlañ.

1. Materikte qubla tropikalıq hám ortasha klimat poyasları ushırasadı
2. Eń iri dáryası Missisipi dáryası esaplanadı
3. Materiktiń arqa bóliminde arktika klimat poyası jaylasqan
4. Eń kóp jawın-shashın Tınısh okean jaǵalarına tuwra keledi
5. Materik ishki bóliminde turaqlı dáryalar júdá az
6. Ullı kóller materiktiń arqa-shıǵıs bóliminde jaylasqan
7. Subekvatorial klimat poyası tek qublada ushırasadı
8. Arktika hawa massaları geyde qublaǵa erkin kirip keledi

--	--	--	--

10. Berilgen ózgeshelikler arasınan Arqa Amerika materigine tán bolǵanların anıqlañ.

1. Arqa Amerika tábiyyi tárepten Arktika atawları, Shıǵıs bólimi, Oraylıq Amerika hám Kordilera tawlarına bólinedi
2. Kanada-Arktika atawları aymaǵı tiykarınan muzlıqlar hám suwıq klimatqa iye
3. Materiktiń shıǵıs bóliminiń tiykarǵı relyefin biyik jıyırılıq tawlar quraydı
4. Kordilera tawlarında Alyaska hám Kanada Kordileraları jaylasqan
5. Materiktiń eń biyik shıńı Denali (Mak Kinli) Alyaska aymaǵında jaylasqan
6. Oraylıq Amerika aymaǵı tiykarınan tegisliklerden ibarat bolıp, tawlar derlik ushıraspaydı
7. Alyaska hám Aleut atawlarında kúshli jer silkiniwler hám vulkanlar tez-tez baqlanadı
8. Batısında geologiyalıq jaqtan eń eski qaldıq tawlar jaylasqan

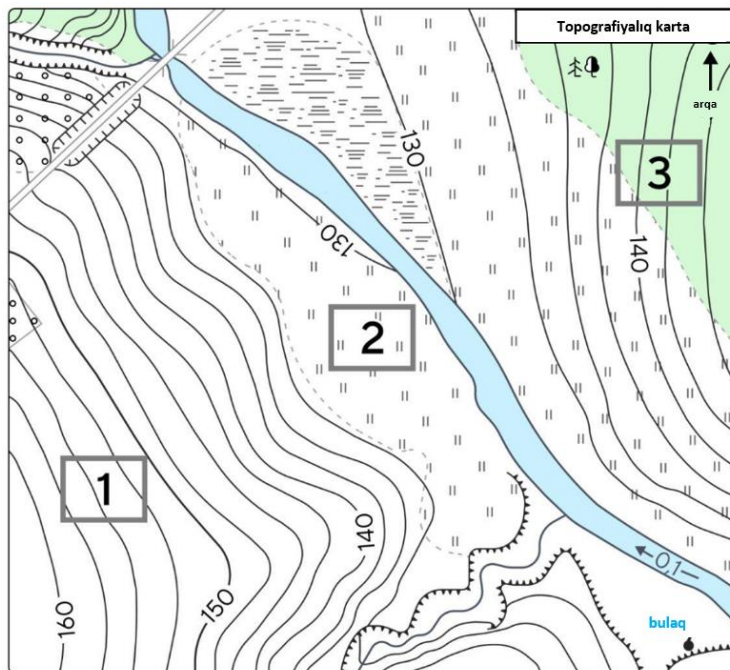
--	--	--	--

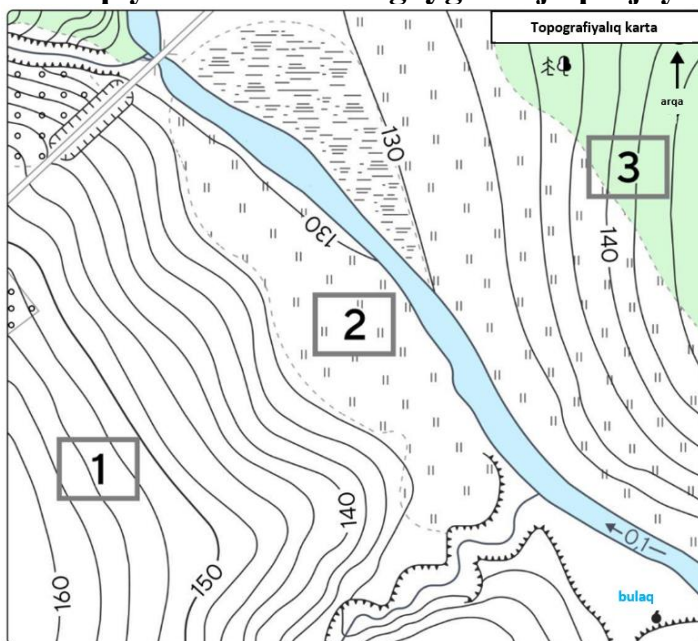
18-sorawlar bazası

1. Jas izertlewshi sızılmada kórsetilgen aymaqta meteorologiyalıq izleniwler alıp bardı. Ol úyrenen noqatların 1, 2, 3 sanları menen belgiledi. Izertlewshi úyrenen noqatlardıń qaysı biri batpaqlıq hám otlaqqa eń jaqın jaylasqan?

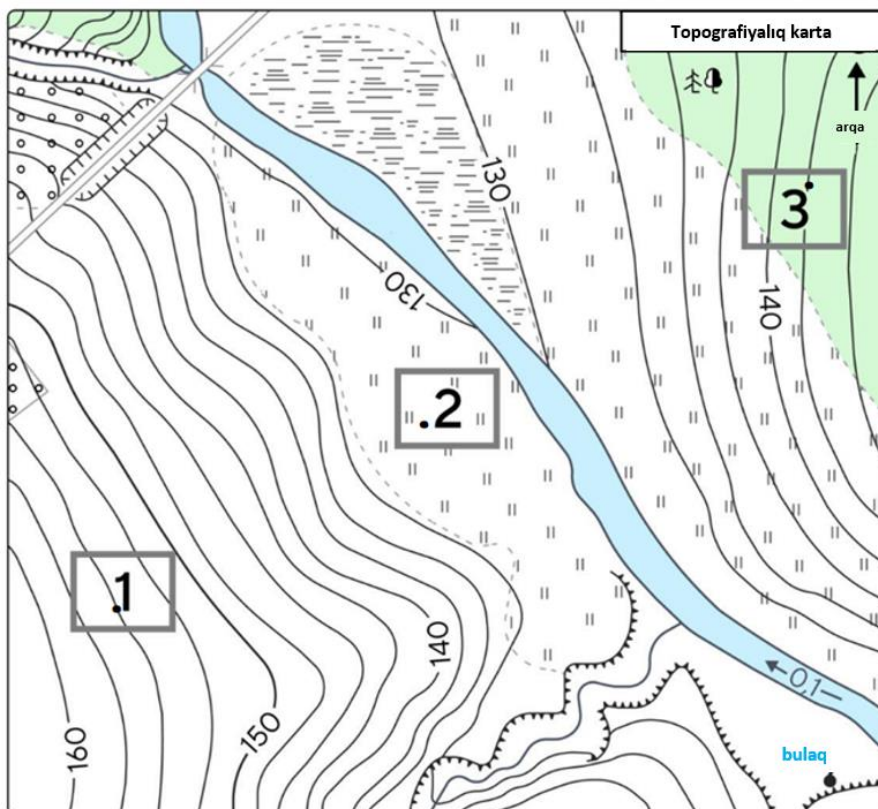
Juwap: _____

2. Izertlewshiler sızılmada kórsetilgen aymaqta dala baqlawların alıp bardı. Olar úyrenen noqatların 1, 2, 3 sanları menen belgiledi. Izertlewshiler úyrenen noqatlardıń qaysı biri aralas toǵayǵa eń jaqın jaylasqan?

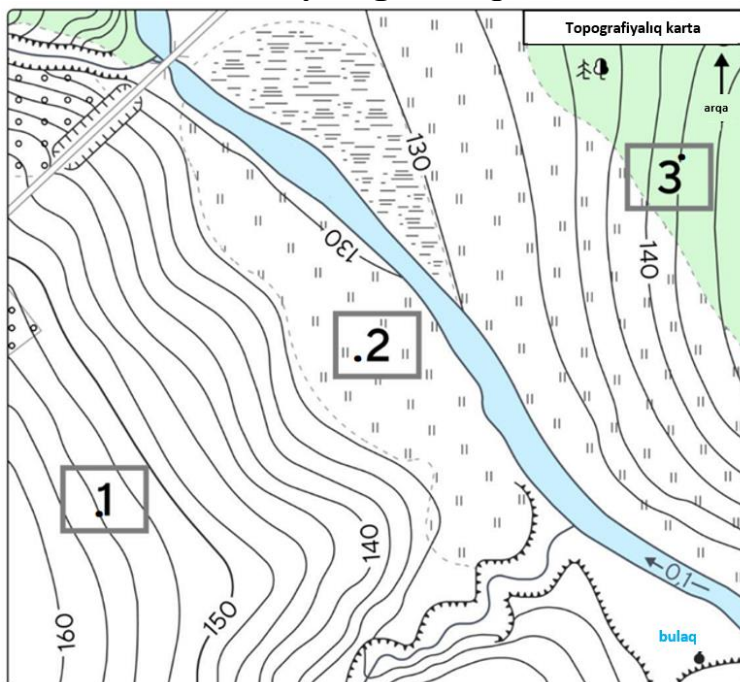
Juwap: _____

3. Geograflar sızılmada kórsetilgen aymaqta dala baqlawların alıp bardı. Olar úyrengen noqatların 1, 2, 3 sanları menen belgiledi. Geograflar úyrengen noqatlardan qaysı biriniń tolıq biyikligi eń joqarı?

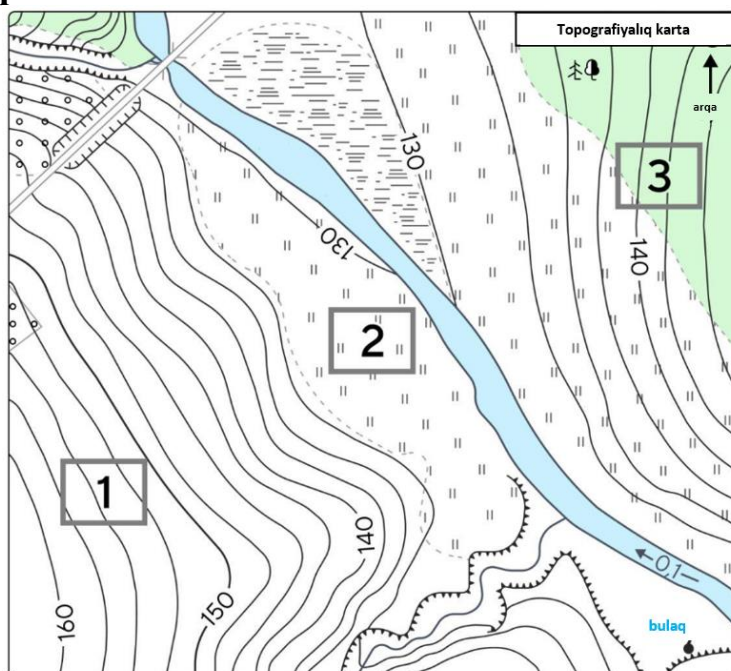
Juwap: _____

4. Jas alımlar sızılmada kórsetilgen aymaqta dala baqlawların alıp bardı hám úyrenilgen noqatların 1, 2, 3 sanları menen belgiledi. Olar úyrengen 1-noqattıń 3-noqattan salıstırmalı biyikligin anıqlań.

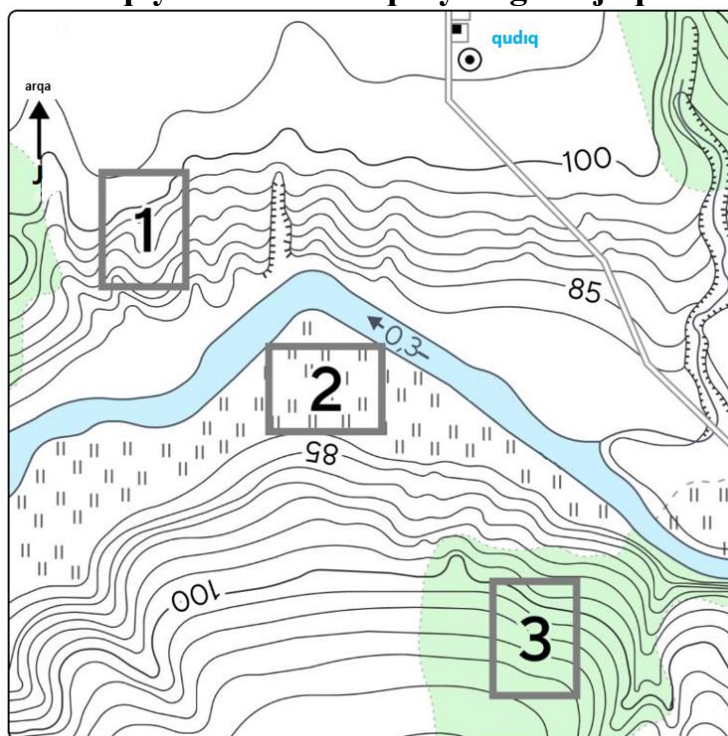
Juwap: _____

5. Izertlewshiler sızılmada kórsetilgen aymaqta dala baqlawların alıp bardı. Usı aymaqtaǵı gorizontallar neshe metrden ótkerilgenligin sızılmadan paydalamp ańqlañ.

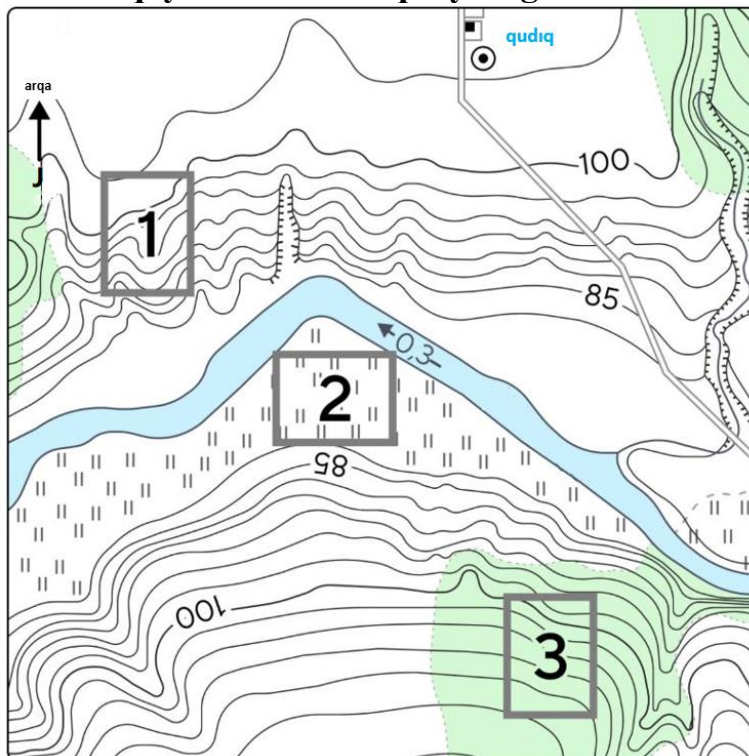
Juwap: _____

6. Jas geograflar sızılmada kórsetilgen aymaqta dala baqlawların alıp bardı. Olar úyrengen noqatların 1, 2, 3 sanları menen belgiledi. Jas geograflar úyrengen noqatlardan qaysı biriniń tolıq biyikligi eń joǵarı?

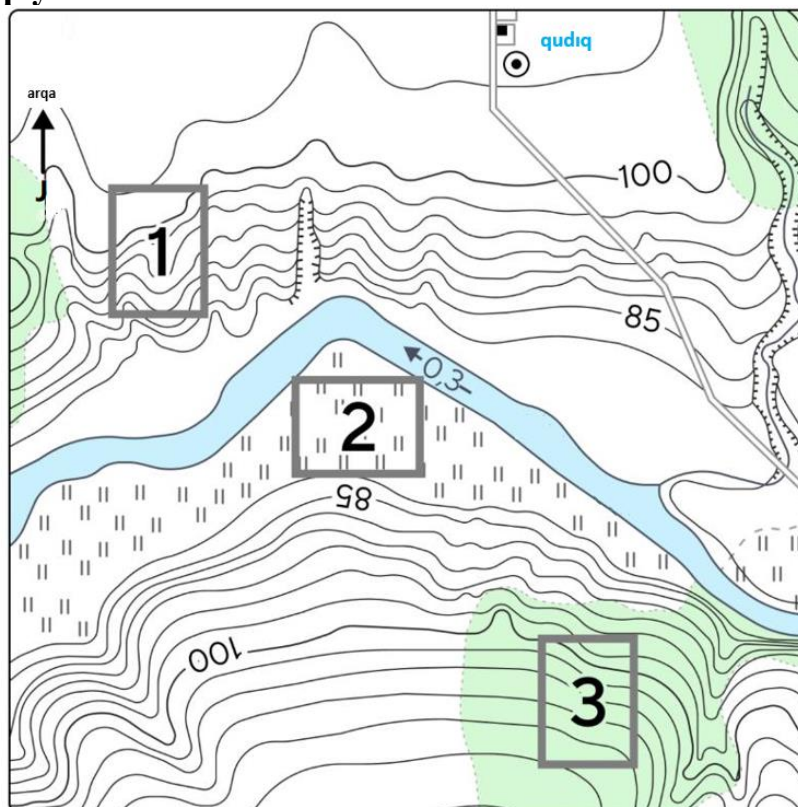
Juwap: _____

7. Izertlewshiler sızılmada kórsetilgen aymaqta dala baqlawların alıp bardı. Olar úyrengen noqatların 1, 2, 3 sanları menen belgiledi. Izertlewshiler úyrengen noqatlardan qaysı biriniń tolıq biyikligi eń tómen?

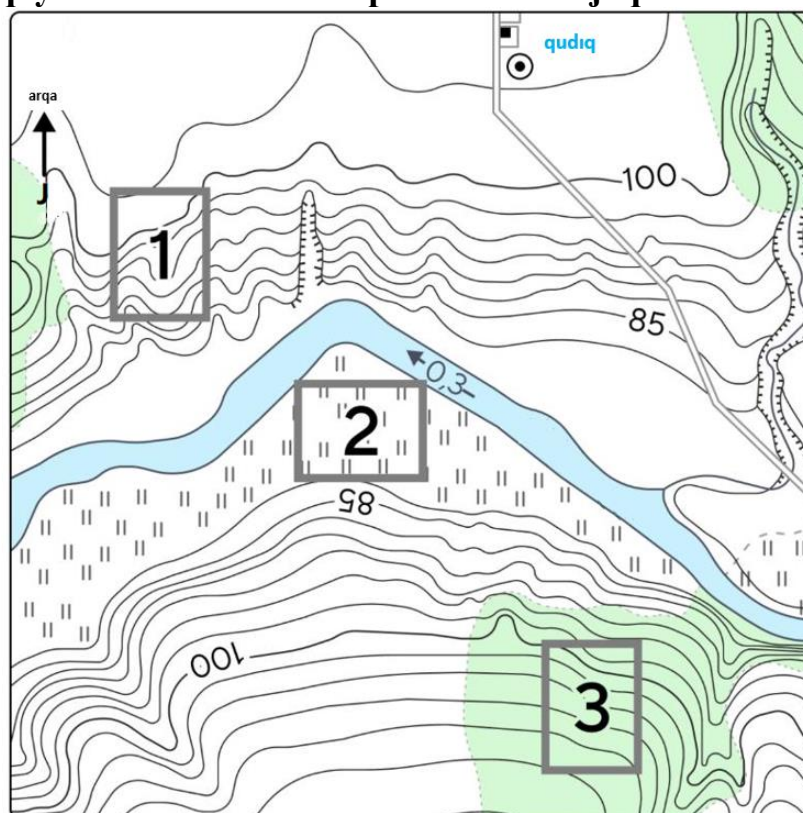
Juwap: _____

8. Oqıwshılar sızılmada kórsetilgen aymaqta dala baqlawların alıp bardı. Olar úyrengen noqatların 1, 2, 3 sanları menen belgiledi. Oqıwshılar úyrengen noqatlardan qaysı birinde hawa basımı eń tómen boladı?

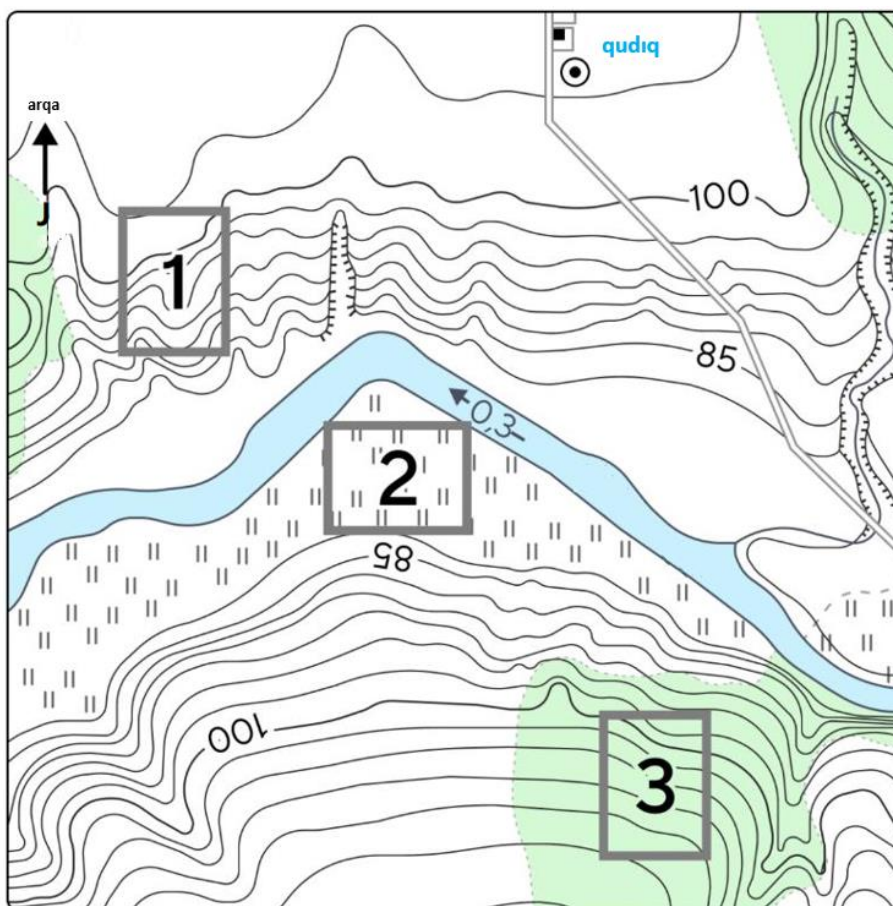
Juwap: _____

9. Iimpazlar toparı sızılmada kórsetilgen aymaqta dala baqlawların alıp bardı hám úyrenilgen noqatların 1, 2, 3 sanları menen belgiledi. Olar úyrenen noqatlardan qaysı birinde hawa temperaturası eń joqarı boladı?

Juwap: _____

10. Izertlewshiler sızılmada kórsetilgen aymaqta dala baqlawların alıp bardı. Olar úyrenen noqatların 1, 2, 3 sanları menen belgiledi. Izertlewshiler úyrenen noqatlardan qaysı biri otlaqqa eń jaqın jaylasqan?

Juwap: _____

19-sorawlar bazası

1. Tómente berilgen keste tiykarında jıllıq jawın-shashın muǵdarı hám hawa temperaturasınıń jıllıq amplitudasınıń anıqlań.

Aylar	Yanvar	Fevral	Mart	Aprıl	May	Iyun	Iyul	Avqust	Sentyabr	Oktyabr	Noyabr	Dekabr
Jawın-shashın muǵdarı, mm	12	11	19	19	15	6	2	2	4	9	11	11
Ortasha temperatura, t°C	-3	-1	7	15	23	27	30	28	21	12	4	-2

Juwap: _____

2. Tómente berilgen keste tiykarında jıldıń dáslepki altı ayındaǵı jawın-shashın muǵdarı hám hawa temperaturasınıń yarım jıllıq amplitudasın anıqlań.

Aylar	Yanvar	Fevral	Mart	Aprıl	May	Iyun
Jawın-shashın muǵdarı, mm	25	31	29	17	14	10
Aylıq ortasha temperatura, t°C	-11	-9	6	18	27	31

Juwap: _____

3. Tómente berilgen keste tiykarında jıllıq jawın-shashın muǵdarı hám hawa temperaturasınıń jıllıq amplitudasın anıqlań.

Aylar	Yanvar	Fevral	Mart	Aprıl	May	Iyun	Iyul	Avgust	Sentyabr	Oktyabr	Noyabr	Dekabr
Jawın-shashın muǵdarı, mm	28	30	24	20	17	8	8	4	11	14	18	24
Aylıq ortasha temperatura, t°C	-9	-6	5	17	22	25	31	28	23	18	9	-3

Juwap: _____

4. Tómente berilgen keste tiykarında jıllıq jawın-shashın muǵdarı hám hawa temperaturasınıń jıllıq amplitudasın anıqlań.

Aylar	Yanvar	Fevral	Mart	Aprıl	May	Iyun	Iyul	Avgust	Sentyabr	Oktyabr	Noyabr	Dekabr
Jawın-shashın muǵdarı, mm	22	26	20	18	14	6	5	4	9	12	16	21
Aylıq ortasha	-11	-8	3	15	21	26	33	30	24	16	6	-5

temperatura, $t^{\circ}C$												
------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Juwap: _____

5. Tómente berilgen keste tiykarında jilliq jawın-shashın muǵdarı hám hawa temperaturasınıń jilliq amplitudasın anıqlań.

Aylar	Yanvar	Fevral	Mart	Aprél	May	Iyun	Iyul	Avğust	Sentyabr	Oktyabr	Noyabr	Dekabr
Jawın-shashın muǵdarı, mm	35	38	32	28	22	14	10	9	18	26	30	34
Aylıq ortasha temperatura, $t^{\circ}C$	-4	-2	7	16	20	24	27	26	21	15	8	0

Juwap: _____

6. Tómente berilgen keste tiykarında jilliq jawın-shashın muǵdarı hám hawa temperaturasınıń jilliq amplitudasın anıqlań.

Aylar	Yanvar	Fevral	Mart	Aprél	May	Iyun	Iyul	Avğust	Sentyabr	Oktyabr	Noyabr	Dekabr
Jawın-shashın muǵdarı, mm	18	20	15	10	6	2	1	1	3	7	12	16
Aylıq ortasha temperatura, $t^{\circ}C$	-2	1	10	22	29	35	41	39	32	22	10	2

Juwap: _____

7. Tómente berilgen keste tiykarında jilliq jawın-shashın muǵdarı hám hawa temperaturasınıń jilliq amplitudasın anıqlań.

Aylar	Yanvar	Fevral	Mart	Aprel	May	Iyun	Iyul	Avqust	Sentyabr	Oktyabr	Noyabr	Dekabr
Jawın-shashın muǵdarı, <i>mm</i>	40	42	38	35	30	22	18	17	25	32	36	41
Aylıq ortasha temperatura, <i>t°C</i>	-7	-5	2	11	16	20	24	23	18	12	5	-3

Juwap: _____

8. Tómeinde berilgen keste tiykarında jıllıq jawın-shashın muǵdarı hám hawa temperaturasınıń jıllıq amplitudasın anıqlań.

Aylar	Yanvar	Fevral	Mart	Aprel	May	Iyun	Iyul	Avqust	Sentyabr	Oktyabr	Noyabr	Dekabr
Jawın-shashın muǵdarı, <i>mm</i>	26	28	22	18	14	9	7	6	10	15	19	24
Aylıq ortasha temperatura, <i>t°C</i>	-12	-9	1	12	18	22	26	25	19	11	2	-6

Juwap: _____

9. Tómeinde berilgen keste tiykarında jıllıq jawın-shashın muǵdarı hám hawa temperaturasınıń jıllıq amplitudasın anıqlań.

Aylar	Yanvar	Fevral	Mart	Aprel	May	Iyun	Iyul	Avqust	Sentyabr	Oktyabr	Noyabr	Dekabr
Jawın-shashın muǵdarı, <i>mm</i>	12	14	10	6	4	1	0	1	3	6	9	11

Aylıq ortasha temperatura, $t^{\circ}C$	-2	-5	14	26	34	40	44	42	35	25	8	-4
---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	---	----

Juwap: _____

10. Tómente berilgen keste tiykarında jıllıq jawın-shashın muǵdarı hám hawa temperaturasınıń jıllıq amplitudasın anıqlań.

Aylar	Yanvar	Fevral	Mart	Aprıl	May	Iyun	Iyul	Avğust	Sentyabr	Oktyabr	Noyabr	Dekabr
Jawın-shashın muǵdarı, mm	45	42	38	34	30	26	22	21	28	35	40	44
Aylıq ortasha temperatura, $t^{\circ}C$	-3	-1	6	14	19	23	26	25	20	14	7	0

Juwap: _____

20-sorawlar bazası

1. Qazaqstan Respublikasınıń maydanı 2,73 mln. kv. km, xalqı bolsa 18,7 mln. adamdı (2020-j.) quraydı. Mámleket xalqınıń ortasha tıǵızlıǵın anıqlań.

Juwap:_____

2. Slovakiya Respublikasınıń maydanı 48,8 mın kv. km, xalqı bolsa 5,5 mln. adamdı (2020-j.) quraydı. Mámleket xalqınıń ortasha tıǵızlıǵın anıqlań.

Juwap:_____

3. Ukraina Respublikasınıń maydanı 603,5 mın kv. km, xalqı bolsa 41,8 mln. adamdı (2020-j.) quraydı. Mámleket xalqınıń ortasha tıǵızlıǵın anıqlań.

Juwap:_____

4. Xorvatiya Respublikasınıń maydanı 56,5 mın kv. km, xalqı bolsa 4,0 mln. adamdı (2020-j.) quraydı. Mámleket xalqınıń ortasha tıǵızlıǵın anıqlań.

Juwap:_____

5. Shveciyanıń maydanı 449,9 mın kv. km, xalqı bolsa 10,4 mln. adamdı (2020-j.) quraydı. Mámleket xalqınıń ortasha tıǵızlıǵın anıqlań.

Juwap:_____

6. Awganstan Respublikasınıń maydanı 652,8 mın kv. km, xalqı bolsa 38,9 mln. adamdı (2020-j.) quraydı. Mámleket xalqınıń ortasha tıǵızlıǵın anıqlań.

Juwap:_____

7. Bangladesh Respublikasınıń maydanı 144 mın kv. km, xalqı bolsa 169,8 mln. adamdı (2020-j.) quraydı. Mámleket xalqınıń ortasha tıǵızlıǵın anıqlań.

Juwap:_____

8. Indoneziya Respublikasınıń maydanı 1 919,4 mın kv. km, xalqı bolsa 271,7 mln. adamdı (2020-j.) quraydı. Mámleket xalqınıń ortasha tıǵızlıǵın anıqlań.

Juwap:_____

9. Germaniya Federativlik Respublikasınıń maydanı 357,0 mın kv. km, xalqı bolsa 83,2 mln. adamdı (2020-j.) quraydı. Mámleket xalqınıń ortasha tıǵızlıǵın anıqlań.

Juwap:_____

10. Mongoliya Respublikasınıń maydanı 1 566,6 mıń kv. km, xalqı bolsa 3,4 mln. adamdı (2020-j.) quraydı. Mámleket xalqınıń ortasha tıǵızlıǵın anıqlań.

Juwap:_____